

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Teendőink a kath. iskolák megvédésére és fejlesztésére.

Ember Károlynak a Kath. Iskolaegyesület közgyűlésén mondott beszéde.

Az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület közgyűlésén ügyvezető-igazgatói előterjesztésemnek alkalom- és időszerűbb tárgyat alig választhattam, minthogy rámutatok azokra a teendőkre, amelyeket hitvallásos iskoláink megvédése és fejlesztése céljából megoldanunk szükséges. Igen cselekednünk kell, mert folyton csak azt bizonyítgatni, hogy a hitvallásos iskolák fenntartása, a kor igényeihez mért fejlesztése elodázhatatlan feladata mindazon tényezőknek, akik arra hivatják és amellet nyugodtan napirendre térni mindazon tények fölött, mikben a hitvallásos iskolaügy jogosulatlan vereségét látjuk azok részéről, akik átérteni és átérzeni nem tudják és nem akarják a hitvallásos nemzetnevelés szükségét a világi polgári felfogású, naturalista neveléssel szemben, az ily védekezést, komoly és eredményes munkának nem nevezhetjük. Érzem és tudom, hogy iskolaegyesületi közgyűlésünkön szükségtelen a katolikus iskola fontosságát nemzeti életünk fejlődésére vonatkozólag bizonyítani, hisz itt azok tömörültek, akik szívük nemes becsvágyát követve, tenni, cselekedni és áldozni is készségesek a katolikus iskolákért és intézetekért és ezáltal a keresztény szellemű magyar nemzeti kultúra haladásáért.

Alkalom és időszerűséget is említettem és nem ok nélkül.

A közel múltban egyik tekintélyes katolikus sajtóorganumunk statisztikai adatokkal mutatta ki, hogy évről-évre 150—200 katolikus iskola szűnik meg kohója lenni annak a nevelő-oktatásnak, melyben Isten, király, haza jelszavak hatása alatt, ezek szellemében érvényesül a köznevelés nagyfontosságú munkája. Igen, szemben a statisztikának azon adatával, mely 20—30 új katolikus népiskola szervezéséről számol be, ott áll az ijesztő adat, hogy katolikus iskoláink pusztulnak, fognak, mert a fokozódó anyagi teherrel azok fenntartói megküzdeni nem tudnak,

vagy talán itt-ott nem is akarnak. Tehát folyton fogy a katolikus népiskolák száma, ahelyett, hogy gyarapodnék. És mi ezt talán bűnös közönyösséggel látjuk? Ó nem, kérünk, szinte követelünk több áldozatkészséget. Érthetően, szívhez szólóan hangoztatjuk az igazságot, hogy a hitvallásos iskolák romjai eltorlaszolják majd a templomok ajtait. Egy-egy hitvallásos iskola kimulása az illető hitközség hitbéli gyöngeségét jelenti nemcsak a jelenben, hanem a jövőt illetőleg különösebben.

De az eddig követett módon Iskolaegyesületünk csak megható és például szolgáló tényeket tudott összehordani a katolikus jóérzésű hívők áldozatkészségéről, azonban áldozatkész tömeget, amely hatásaiban kézzel fogható eredményeket állítson szembe a nemtörődömséggel, azt elérni nem tudtunk. Pedig dolgoztunk, cselekedtünk merészen, állhatatosan, önzetlenül.

Időszerű tehát, hogy komoly határozottsággal keressük és ha megtaláltuk, érvényesítsük nem fogyó lelkesedéssel azokat az eszközöket, amikkel gátat vethetünk a katolikus népiskolák elközösítésének, elállamosításának; mert sajátságos, de úgy van, hogy amíg protestáns testvéreink vezetőségei közül többen a magyar népoktatás teljes államosítása mellett tüntetnek, addig az igazságos és meggyőző statisztika a protestáns hitfelekezeti népiskolák elközösítéséről avagy elállamosításáról adatot nem adhat, mert ezen iskolák száma nem fogy, hanem évről-évre gyarapodik. Tehát a protestáns hitfelekezeti iskolákat azok fenntartói, dieséretükre legyen mondva, fenntartják és fejlesztik, az ő autonómikus szervezetük módját nyújt arra, hogy a fokozódó anyagi szükségleteket előteremtsék.

Az első és legfontosabb teendő tehát *intézményesen* — és ezt hangsúlyozzuk, intézményesen a *katolikus iskolák fenntartásához és fejlesztéséhez* állandó anyagi forrást biztosítani; mert pénz és pénz szükséges ahhoz, hogy az iskola építéséhez téglákat vehessünk, hogy a felépített iskolákat padokkal, tanszerekkel felszereljük, hogy új tanítói állásokat szervezzünk és hogy a katolikus tanítóságot az állam tani-

toival mindenben megfelelő anyagi helyzetbe juttassuk. Ez utóbbi különösen fontos, mert az el a nagy közvélemény felfogásában, hogy a törvényes módon kevesebbnek értékelt hitfelekezeti tanító, bárha nevelő-tanítása mindenben legalább is oly becses a nemzeti népnevelésre nézve, mint az állam tanítójának munkája, mindazonáltal kisebb értékű tényezője a kultúrának és ezen az alapon a katolikus iskolát, intézetet is kisebb értékűnek tartja az állami iskolával szemben. Tény, hogy a közvélemény felfogásában az ellenséges sajtó erősen szítja minden objektív érvelés nélkül ezt a felfogást: a katolikus iskolák mögötté állanak az életre kiható eredményt illetőleg az állami iskolának.

Azok, kik a szülőknek elfogulatlan ítéletet katolikus iskoláinkról, intézeteinkről közvetlenül halljuk és tapasztaljuk, kétséget kizárólag bizonyítani tudjuk az ellenkező igazságot, vagyis azt, hogy bizony a legtöbb esetben, de legalább is igen sok helyen a nem oly díszes, a nem oly tökéletesen felszerelt épületben működő, az anyagi ellátásban hátrébe szorított katolikus népnevelő nem kevésbé becses, értékes nevelő munkát végez a nemzeti élet számára az állami tanítóénál. Azt mondják, hogy az állam csak azért állapít meg jobb javadalmazást az állami tanítók számára, hogy a kiváló, jobb hitfelekezeti tanítókat az állami iskolákhoz edesgesse. Már ez a szempont is eléggé sürgeti, hogy iskoláink védelmét a tanítók megfelelő ellátásával is szolgáljuk.

Es mit szóljunk tanítóképzőinkről. Az államszegély révén ezen intézeteink is hovatovább közelebbi jutnak az ellámozáshoz. Egyházi szervezeteket sem tudunk beállítani az anyagiak híján iskoláink és képzőink szakszerű ellenőrzésére. Így az állami közegek ellenőrzése, irányítása érvényesül kizárólagosan intézményeinkben. Pedig felette kívánatos volna, hogy népiskoláink, polgári leányiskoláink és tanítóképzőink az egyház által kiküldött felügyelők, szakfelügyelők ellenőrzése és irányítása alatt álljanak elsősorban. Ily módon iskoláink értékéről hatóságaink is szakszerű jelentések alapján nyerhetnek tájékozódást és az ellentétes tábor elfogult felfogásával, mindenkor szembevolna állítható a saját értékelésünk alapján leszűrődött igazságos közvélemény.

Mindezek sürgetik, hogy katolikus iskoláink intenzív védelmét minden tényezőmunkába vegye.

Első életszükséglete a magyar katolikus iskolaügynök a katolikus autonómia: ennek központi szervezete és a hitközségek helyi autonómiája. Tehát első feladata az illetékes tényezőknek, hogy katolikus népiskoláink megvédésére és korszerű fejlesztésére a jól megszervezett katolikus autonómiát létesítsék.

Ha olyan anyagi forrást óhajtunk megnyitni, amelyből azután iskolák megvédésére és fejlesztésére elegendő anyagi erőt merithessünk: a hitvallásos iskolák védelmét a jól megszervezett helyi katolikus autonómia katolikus öntuda-

tara és lelkesedésére kell, hogy bizzuk. Még pedig minél előbb, mert sok, igen sok katolikus iskola fölött megcsendült a lélekharang és minden év mulasztása újabb száz és száz áldozatot követel.

A központi országos katolikus autonómia erőt és öntudatot fog önteni a világi katolikusokba és így minden fokozatú iskoláink, intézeteink hatalmas védelmet fognak találni az autonómia életképes működésében.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. §-ai megengedik, hogy a hitközségek, mint iskolafenntartók, 5%-nál magasabb hitközségi iskolai adót vessenek ki iskolai szükségletük ellátására. Azonban mit látunk. A legtöbb helyen a hívekben a legnagyobb ellenszenvet váltja ki a hitközségi iskolai adó. Kevés hívőben van meg az az állhatatos áldozatkészség, hogy zugolódás nélkül áldozzék iskolájának fenntartásáért és fejlesztéséért. Valamikor felszázaddal előbb, vagy még régebben megállapított hitközségi iskolai adó kevés helyen emelhető, innen ered, hogy a tanítói fizetések törvényes rendezésénél csakis és kizárólag az állami segély biztosításával lehet a tanítók anyagi ellátását javítani. Míg a katolikus egyház hívei egyetemlegesen közös tehernek ismernek a katolikus iskolák fenntartását és fejlesztését: a tanítói fizetés, a tanítók családi pótléka és lakásbére egyházi hozzájárulásból volna rendezhető olyképen, hogy a lealázó megkülönböztetés tanító és tanító között egyszerűsmindenkorra megszűnjék és a katolikus tanító visszaadassék a zavartalan, nyugodt hivatásteljesítésnek.

Fontos volna addig is, míg az autonómia létesül, törvényhozásilag intézkedést biztosítani arra, hogy a hitközségi iskolaadók a többi községi adóterhekkel együtt — kizárólag — közigazgatási úton hajtassanak be.

Fontos érdeke továbbá katolikus népoktatásügyünknek, hogy az egyházmegyék és azok egyes tanítóköréi eredményesebb egyesületi életet fejtsenek ki. Újabb időben az egyesületi szervezkedés oly erővel indult meg, hogy ebben a katolikus tanúgy munkásainak visszamaradniok nem lehet és nem szabad, mert különben a katolikus nevelésügy érdekeit veszélyeztetjük. Tudvalevő, hogy az állami és községi tanítók egyesületi munkásságát elősegíti az a körülmény, hogy ezek napi és fuvardíjat élveznek a községektől, ha ily gyűléseken résztvesznek. A katolikus tanítók itt-ott, de nem mindenütt részesülnek ily támogatásban. Ennek következménye azután, hogy még ma is vannak egyházmegyék, melynek katolikus tanítói nem alkották meg az egyházmegyei tanítóegyesületet, sőt az espereskerületi tanítói körök sem gyűléseznek mindenütt. Az autonómia szervezésével ezen az állapoton is segítve lesz. Az autonómia nem fogja összetett kezekkel nézni azt, hogy a katolikus tanítók általános tanítóegyesületekben sokszor a hitvallásos iskolák élete és működése ellen törő hátrózatok hozatalának részeseivé váljanak. Tá-

mogat
minder
azzal
közmi
tanító
hűségé
Áldo
anyagi
fejleszt
foglaló
hasson
nek m
miat.
tathat
tulását
igerhet
tholiku
nak ér
egyik
~~~~~

Emléke
1914. é

Nagy
kérdés
szolgál
közök-e
nyokat
eszmék
szerint
dogitan
vonatk
minden
cselked
megis a
csodáló
Calasan
de em
emelget
daikkal
Kétség
a nagy
nagy el
az eszm
aki a
alkot,
biztat,
nevelo-
gussal

Külö
léssel t
gyerme
iskolai
érzéseik
is, amil
zetük k
ifjúságt
katoliku
erre pé

Nagy
pillanat
Gyula
aki mi

mogatni, segíteni fogja a katolikus tanítókat mindennemű egyesületi tevékenységükben, ha azzal a katolikus iskola benső munkáját fokozni, tökéletesíteni véli, ha azzal a katolikus tanítóknak az egyházhoz való ragaszkodását, hűségét élesíteni, fenntartani szükségesnek itéli.

Áldozni és másodsorban is áldozni, munkát és anyagiakat a katolikus iskolák megvédésére és fejlesztésére, ez a minden feladatokat magában foglaló legelső kötelességünk s hogy ez valósulhasson: kívánjuk, sürgetjük az egyház szellemének megfelelően szervezett katolikus autonómiát. Csak ez, a katolikus autonómia tartoztathatja fel a katolikus iskolák fokozatos pusztulását, csak az autonómiának lelkes munkája ígérhet egy szebb, egy jobb jövőt a magyar katolikus iskolaügynek. És ez nemcsak az egyháznak érdeke, hanem magyar államiságunknak is egyik biztosítéka.

Katinszky Gyula emléke.

1841—1913.

Emlébeszéd. — Az Országos Kath. Tanügyi Tanácsnak 1914. évi március 19-én tartott gyűlésében előad a Szöke Sándor, egri tanítóképző tanár.

Nagy probléma előtt állunk akkor, amikor azt kérdezzük magunktól: vajjon kik tettek értékesebb szolgálatot az emberiségnek, azok a nagy gondolkodók-e, akik eszméikkel gazdagították a tudományokat, avagy azok-e, akik a saját vagy köleszöngött eszmék megvalósításán környezeti, szükségleteik szerint gyakorlati érvényesülésükben igyekeztek boldogítani embertársaikat? Sajátlag a pedagógiára vonatkoztatva a kérdést, én tanítói mivoltomban mindenkori hálás tisztelője vagyok a pedagógiai bölcselkedőknek, de a szívem, vérem, rokonérzésem mégis a gyakorlati pedagógusok felé vonzanak. Megcsodálom *Herbartot*, *Rousseaut*, *Locke*-ot, de szeretem *Calasanzit*, *Franket*, *Pestalozzit*. Amazoktól tanulok, de emezek nevelő-tanítói vágyaimnak szárnyait emelgetik, szállni, repülni tanítanak, cselekvő példáikkal repülni ösztönöznek a nevelés ideálja felé. Kétségtelenül becsesek, értékesek előttem mindenkor a nagy elmék gondolatai és tisztelettel hajlok meg a nagy elmelkedők előtt is, ámde a tett pedagógusa, az eszmék megvalósítója mégis közelebb áll hozzám, aki a pedagógiában konkretizál, megvalósít, tesz, alkot, dolgozik, fáradoz, példájával vonz, tetteivel biztat, lelkesít, aki élet- és anyagi áldozatot hoz a nevelő-tanítói igazságok oltárára: azzal a pedagógussal jobban érzem közösségemet, rokonvontomat.

Különösen pedig mindig tisztelettel, nagybecsüléssel tekintek azokra az egyházi tanítókra, akik a gyermekszeretettől és tanítói hivatástól, mint elemi iskolai hitoktatók inspiráltak, gondolkodásukban, érzéseikben, cselekvésükben tanítók maradnak akkor is, amikor egyházi méltóságuk fénye, vagyoni helyzetük kényelme elválaszthatná őket a gyermekektől, ifjúságtól és ezek tanítóitól. Hála Istennek, a magyar katolikus pedagógia történetében nem kell keresni erre példákat, mert ilyenek nagy számmal vannak.

Nagyszámú jeles egyházi tanítóink közül e jelen pillanatban lelki szemeim előtt megjelenik *Katinszky Gyula* nemes alakja az ő teljes tanítói mivoltában, aki mint egri kanonok és egervári prépost meg-

nyugtató öntudattal, boldogító önbírálattal írta végrendeletébe e jelentős szavakat: «*Szellemi és anyagi kincscimet még életemben szétosztottam.*»

Katinszky Gyula a katinai és pielerzi előnévvel bíró nemes *Katinszky*-családból származott. Született 1841. évi február 19-én Sztropkón, Zemplén-megyében. Iskoláit Rozsnyón, Miskolcon és Egerben végezte. Nyugodt magaviselete, komoly tudásvágya, példás szorgalma tanárai részéről becsülést, tanuló-társai részéről tiszteletet és szeretetet biztosítottak neki már az iskolában. Mély vallásossága és az a jótékony hatás, melyet családjától nyert, kijelölték pályáját: belépett az országos híru egri papnevelő-intézetbe, hol, mint kivülről sok más jeles egyházi férfiú, kitünő papi neveltetését és tudományos kiképzését nyerte. A teológiát szintén Egerben hallgatta. Nemes elhatározását követte öccse, *Géza* is, ki szintén pappá képezte magát Kassán, ki később a magyar nyelv és irodalom terén vívott ki magának hervadhatatlan hírnevet úgyis mint kassai tanító képző tanár, úgyis mint tankönyvíró. *Gyula* bátyjánál sokkal hamarabb elhunyt Sátoraljaújhelyen, mint a város szeretett plébánosa. Az 1863-ik évi október 4-e meghozta *Katinszky Gyula* leghőbb vágyának teljesülését, ekkor szenteltetett áldozópappá. Két évvel korábban végezvén a teológiát, felszenteléséig az egyházi irodában dolgozott. Ekkor Jászapátira ment káplánnak. Az 1866., 1867., 1868-ik években főúri házaknál nevelő, előbb a Bombelles grófnál, később a D'Orsay grófnál. Majd 1868. évi szeptember 5-étől 1870. július 2-ig egri központi káplán. Ez időtől fogva húsz éven át a tanítóképző intézetben, tanár a tanítóképző tanári állásban a pedagógiai tanszéken, főleg abban a korban, jelentőséges, sőt magyar kath. szempontból magasztos hivatás várt rá. Tanárkódása huszadik évében alakult ki ugyanis az állandóbb magyar népnevelési rendszer, a tökéletesebb tanításmód. A minden irányban fellendülésnek induló magyar nemzet a haladottabb külföld utánzásában, a német nevelési intézmények, pedagógiai eszmék, tanításvelvűk átültetésében fáradozott. Napjainkig elhuzódó küzdelmekbe került, míg a nemzeti önállóság némileg kivergődhetett az utánzások béklyóiból. Kétségtelenül sokat tanultunk a külföldtől, azonban azt sem tagadhatjuk, hogy tanügyi életünk békésebb fejlődésére a sok átültetett szabad eszmék csak felforgatólag hatottak. Erős megkülönböztetés kellett ahhoz magyar nemzeti és kath. szempontból, hogy mi való nekünk azokból az elvekből, rendszerekből, tantételekből, amelyekkel a külföld nagy pedagógusait tündökölni láttuk Svájcban, Porosz- és Szászországban. A tanítási rendszerek és elvi harcok e küzdelmes korban főleg a tanítóképzőintézetek pedagógiai tanárai voltak hivatva a magyar tanítói generációt biztos ösvényre vezetni, az ő feladatuk volt a meggyőződés tiszta levegőjével felfrissíteni a bizonytalanság kódot. Főleg pedig a kath. tanítóképzők tanárainak még az is feladatul jutott, hogy a kath. tanítók műveltségében és szakképzettségében kételkedni merészkedő elfogultsággal szemben egyrészt megvédjék a köteles kartársi lojalitás tiszta eszményét, másfelől igazságot szolgáltatassanak a magyar kath. tanítók érdemeinek és tekintélyének az ő vallásos alapon nyugvó, jobb értelemben vett korszerű műveltségükkel és szakszerű kiképzettségükkel. Ebben a nagy munkában *Katinszky Gyula* nemes alakjának hervadhatatlan érdemei vannak.

Az 1874/75. tanévtől kezdődőleg az érseki tanítóképzőintézetnek igazgató-tanácsa, 1888-tól a *Foglár*

György-féle finevelő intézetnek is igazgatója, 1892-től egyházmegyei tanfelügyelő, 1898-tól az egri tanítóképzőnek igazgatója, 1892. január 2-án címzetes kanonokká, 1899. június 20-án valóságos kanonokká, 1902. május 4-én egervári préposttá nevezte ki királyunk őfelsége. Ebben az áldásos, de fárasztó munka körben 1909. április 17-éig volt *Katinszky* Gyula, ekkor főpásztori elimerés mellett betegsége miatt visszavonulni volt kénytelen szeretett foglalkozásaitól. Könnyes szeme árulta el a titkolt lelkifájdalmat, melyet a visszavonulás miatt érzett. De kárpótolta magát: új gondot, új foglalkozást talált — a bőkezű adozatkészségben, melyet különösebben az egri tanító- és tanítóképzőintézetre, ezek tanulmányaira, a tanítók gyermekeire pazarolt haláláig. Az aranyos pedagógus főpap 1913. évi október 16-án hunyta le szemeit az örök pihenésre, délután 4 órakor a főtemplomból hazatérve, iróasztala előtt lévő székeiben, minden fájdalom nélkül átszellemült az örök boldogságba. Október 18-án az összes elemi iskolák és tanintézetek gyásznapi felvonulása, Eger előkelő közönsége általános és mély részvéte mellett helyezték sírjába nagy pedagógusunkat.

Az egyházi gyászszertartást Eger érseke, dr. *Szmre-csányi* Lajos végezte.

Hiába! mennie	De aki jannyit élt,
Kellett idő előtt,	Sír el nem temeti,
Kérlehetetlenül	Sírját a hála szent
A sír lehúzta őt.	Kezekkel öleli.

(Vörösmarty.)

Katinszky Gyula nagy tanítói szellem a szó legteljesebb értelmében. Az ő élete hasznos és boldog volt. Hasznos volt a kath. nemzeti kultúrára és boldog volt az önmagát jutalmazó öntudatban. Az ő élete példamutató eszménnyé tökéletesült előttünk, tanítók előtt, eszménnyé, amelynek az idő nem vehet, nem szabhat határt s így marad *Katinszky* Gyula élete örökre emlékezetes.

A nagy emberek minősítését abban szokás keresni, hogy mennyire tudtak a kor viszonyai szerint érvényesülni és hogy hatásuk mennyiben jelentős a jövő tekintetéből? *Katinszky* Gyula élete becses a kor viszonyainak tekintetéből, épen úgy, mint a jövőre gyakorolt hatásra nézve is.

A magyar népoktatásügy általánosabb berendezkedését 1868-tól szokás számítani. *Katinszky* Gyula tanári húsz évi működése, valamint lapjának, a *Népiskolai Tanügynek* szerkesztése, ható, alkotó munkássága közvetlenül első népoktatási törvényünk végrehajtásának kezdő idejére esik. A széltében hangoztatott nemzeti nagy elmaradottságunk e harcra ébresztő időpontja avatja fel *Katinszky* Gyulát, a fiatal papot, a nemzeti kultúra harcosává. E harcra szólítás azonban őt már felfegyverkezve találta: képzett nevelőtanító volt. Nevezetesen a német szociális és pedagógiai irodalom tanulmányozása, sőt művelése, valamint a főrangú magyar családoknál töltött nevelősködés képesítették őt a végzett teológiai tanulmányok mellett a tanítói hivatás lelkes, buzgó és szakszerű betöltésére. Huszonkétéves korában, 1863-ban jelent meg első kiadványa: Kettelér Vilmos után németből fordított munkája: *«Szabadság, tekintély és egyház»*, melyet 1864-ben követett: *«A munkások kérdése és a kereszténység»*, szintén Kettelértől fordítván. Egyházi beszédeinek egy részét 1871-ben adta közre: *«Nagybójtai és májusi beszédek»* címen. *«A csahalatlanok»* című munkáját 1872-ben Bolanden után fordította. Az egyházmegyei

róm. kath. iskolák számára irt két hivatalos *Tantervet*, egyet az osztott, egyet az osztatlan iskolák részére. Stolz Albánnak *«Szemed fénye a gyermek legyen»* című munkáját fordította le. A mintegy két évtizedig szerkesztett lapja, a *Népiskolai Tanügy* mellékleteként egyidőben a *«Cecilia»* című zenei lapot is szerkesztette. Kiadott az elemi iskolai tanulók számára egy énekes imakönyvet.

Azok a felolvasások, ünnepi és elnöki beszédek, amelyeket *Katinszky* Gyula az egyes iskolákban, intézetekben, tanítóegyesületi közgyűléseken stb. mondott, remekül megírt pedagógiai irodalmi dolgozatok. Például felejthetetlen királynénk, Erzsébet halála fölötti gyászbeszéde, királyunk őfelsége egyik jubileuma alkalmából tartott iskolaünnepi előadása az egri angolkisasszonyok intézetében, dr. *Samassa* József érseksége 25-ik évfordulója alkalmából az egyházmegyei tanítóegyesület ünnepi közgyűlésén mondott elnöki beszéde, *Toldi* Izabellának, *Toldi* Ferencünk leányának, akkor az angolkisasszonyok egri intézete főnöknőjének a koronás aranykeresztrel a legfelsőbb történeti kiütemések tartott ünnepi s rövid idő múlva a nemeszívű főnöknő elhunyt alkalmából mondott emlékbeszéde és a többi is mind valamennyi gyönyörű, terjedelem, szerkezet, irány, nevelési eszmék, gazdag tartalom, maradandó becsű gondolatok és valódi műgond tekintetében egyformán.

De nem egyedül az az értékes *Katinszky* Gyula életében, amit írt, amit beszélt, hanem az, amit mint tanító tett, amit mint tanító alkotott. A korára gyakorolt hatása és a jövőre kiható érdeme szintén ezen a ponton nyer kifejezést. Tanítói ténykedései emelik őt előttünk magas piedesztálra. *Calasanz*i nem írt, hanem 52 évig tanította a szegényeket, *Pestalozz*inak sem az írás a főérdeme, hanem az, hogy a nevelés-oktatás apostolkodására és a gyermekszertetre nemes példájával haláláig buzdította a tanítókat.

Katinszky Gyula tanítói érdemei a kath. egyház és a magyar haza közművelődése érdekében kifejtett tanítói buzgalomú közszolgálatában vannak kifejezve, még pedig azokból az időkben, amely időket a magyar népnevelésügy felújodási korának szokás tekinteni. A legmagyarabb négy vármegyére terjedő egri érseki főegyházmegyében közel félszázad óta úgy tanísnak, ahogy *Katinszky* Gyula mutatta a gyakorlóiskolában és ahogyan hirdette a tanári katedrán. A körülbelül 1300 tagot számláló egyházmegyei tanítóegyesületben úgy gondolkoznak, úgy éreznek tanügyi vonatkozásokban, ahogyan erre a világi és egyházi tanítókból álló tagokat, mint jó részben tanítványait, *Katinszky* Gyula tanította a katedráról, a *Népiskolai Tanügy* szerkesztői asztaláról és az egyesületi elnöki székéből.

Az egri érseki tartomány határán túl, az ország legmesszebb területén is talált követőkre *Katinszky* Gyula mindenütt, ahová eszméi, gondolatai a sajtó útján és a tanítógenerációk átközlésével eljutottak. Már pedig a *Népiskolai Tanügy* révén igen messze eljutottak. Egyik kor- és tanártársa, az ismertnevű igen termékeny egyházi és tanügyi író, *Répássy* János szerkesztésében volt *«Elemi Tanügy»* című szakközlönyt 1872. november 1-én átvette és azt 1873. évi február 15-étől *«Népiskolai Tanügy»* címen szerkesztette és kiadta 1892. július 16-áig. Ez a lap lett az ő legfőbb eszköze tanítói hasznos munkálkodásaiban és ez a lap lett fegyvere a kath. népnevelési érdekek melletti küzdelmében. Húsz évi szerkesztése alatt, ez a lap nemcsak az egri, hanem az ország több

kath. e
közlöny
ország
tette a
Ezzel a
tanítók
közöns
tisztelő
írói gar
Fonyó,
vác, I
meg na
legelősz
és a Ka
kath.
bölcsoj
Ezek
igen kö
egyform

Felcs
dogító
1868 ut
szükség
pap áta
nem bi
goló bu
szervec
dent, a
natkoz
titkait
a család
helyét;
boldoga
szellem
egyesül

Miko
meg ke
intézet
től, egy
dentől,
még ak
hogyan
munka
teket a
tanítói
tott Ka
igyeksz
lyezésé
tétéber
nak éle
tanítók
keit sz
selmech
jait vis

Az e
termész
értékbe
gondja
megosz
állandó

Megé
szavát
külső H
gazdas
a gazd
képzőj
részere
sági és
rendezt

kath. egyházmegyéje tanítóegyesületeinek is szak-közlönye hivatalos organuma lett. Ő a lapot emelte országos tekintélyű szakközlönnyé, a lap pedig őt tette az ország kath. tanítói előtt szaktekintélyé. Ezzel a lappal egyfelől szélesebb körben a kath. tanítók között a kath. irodalom számára olvasóközönséget nevelt, másfelől régi tanítványai s más tisztelői közül egy erős, kitartó kath. népnevelési írói gárdát képzett, illetőleg tartott össze (Regéczy, Fonyó, Boromissza, Suhay, Schultz, Mócsy, Petrovác, Dreisziger stb.). Ebben a lapban nyilatkozott meg nagyobb arányban a kath. tanügyi közvélemény legelőször országosan, sőt a most áldásosan működő és a Kath. Tanügyi Tanács által képviselt országos kath. tanítói egyesülésnek is e lapban ringott bölcsője.

Ezek a hatások nevelő-tanítói szempontból már igen közvetlenek és értékesek a korra is, a jövőre is egyformán.

Felcsapó lánggal, visszafojthatatlan erővel, boldogító melegséggel tör elő *Katinszky* Gyula lelkéből 1868 után a tanítás vágya. Érezte, tudta, hogy erre szüksége van az egyháznak és hazának. A fiatal pap átadja magát a szerény, semmi anyagi kilátással nem biztató tanítói foglalkozásnak, tanít, tanít lán-goló buzgalommal, soha félben nem hagyott nemes szenvedelemmel. Megszeretett, magához karolt mindent, ami iskolával, neveléssel, tanítással állott vonatkozásban: megszerette a gyermeket, kinek lelki titkait nála senki jobban nem ismerte: megszerette a családot, a gyermek nevelésének legtermészetesebb helyét; megszerette az iskolát, ahol életének legboldogabb perceit töltötte; megszerette a tanítókat, szellemi és anyagi kvalitásuk emelésén, testületi, egyesületi szellemük fejlesztésén apostolkodván.

Mikor már hajlottabb kora és betegsége miatt meg kellett válnia a katedrától, iskolától, nevelő-intézetek igazgatásától, tanítóegyesületi elnöki szék-től, egyházmegyi tanfelügyelői hivataltól s így mindentől, ami lelkének öröm, szívének boldogság volt, még akkor is tanító maradt, példát mutatván arra, hogyan kell a nemzeti kultúra szerény ellátású munkaerőit és a tanulóifjúságot, iskolákat és intézete-eket anyagi segítséggel támogatni. A minden tanítói foglalkozás örömétől, boldogságától megfosztott *Katinszky* Gyula öreg napjaiban a veszteségeikért igyekszik magát kárpótolni a gyermekek, ifjak segí-tésében, tanítóknak, volt tanítványainak szeretetében, támogatásában. Húsz, huszonnégy tanító-nak élelméréséről gondoskodik évenként; többnyire tanítók gyermekeit, saját tanítványainak gyerme-keit szerette segíteni. A budapesti, kolozsvári, selmecbányai főiskolákon tanuló ifjak anyagi gond-jait viselte névtelenül.

Az egeri tanítóképző intézetet természettani és természetrajzi szertárral gazdagította 15.000 korona értékben. A leendő édesanyák nevelésének nagy gondjait az angolkisasszonyokkal évtizedeken át megosztotta nemcsak szellemi irányításával, hanem állandó anyagi áldozattal is.

Megértette, igen korán megértette a kornak intó szavát: a szociális szükségletek kiáltásait s így Eger külső határában, közel a városhoz egy igen értékes gazdasági telepet szerzett és rendeztetett be. Ezt a gazdasági telepet az angolkisasszonyok tanítónő-képzője, felsőbb leányiskolája, polgári leányiskolája részére használatra átengedte több éven át a gazda-sági és háztartási képzés céljaira. Nagy költséggel rendeztetett itt be modern értelemben vett tyukásza-

tot, nyúltenyésztést, méhtenyésztést, fanemesítést, virág- és konyhakertészetet, tehenészetet tej, vaj stb. értékesítéssel. Ezt a nagyértékű és kitünő berendezé-zésű gazdasági telepet teljes növény- és állatállomá-nyával végrendeletileg az egeri angolkisasszonyok országos jóhírű leánynevelő-intézetének hagyomá-nyozta.

Katinszky Gyula attól az időtől fogva, amikor, mint fiatal pap inspiráltatott a nemzeti kultúra nagy érdekeitől, állandóan tanító maradt. Felbuzdu-lása első percétől halála pillanatáig uralkodó gondolat volt lelkében: a gyermekszeretet, a nevelés-tanítás becsülete, a tanítók tisztelete és az emberiség boldo-gításának vágya. Mint fiatal pap, külföldi nyelvek és irodalmi termékek tanulmányozásával készült esz-ményített tanítói foglalkozására. Ezt az értelmi szín-vonalat fenntartani és fejleszteni törekedett egész életén át folytatott önképzéssel. Még mint öreg kanonok is folytonosan tanul és utazik külföldön. Egészségi okokból 1906-ban több ideig kellett tartóz-kodnia Svájcban. Ez idő alatt beiratkozott az egye-temre s itt a kurzushoz tartozó írásbeli dolgozatokat mint egy jó iskolásgyermek, pontosan készítette. Valóban a legbecselesebb példa ez a tanítóknak a tanulva tanítás buzgalmához, mert nemcsak a jó pap tanul holtig, hanem a jó tanító is.

Életének delén, mint javabeli erős, edzett férfi, a nevelésre és tanításra vonatkozó minden teret, minden intézményt hasznosan betöltő buzgalommal dolgozik, teljesen kifejtve a nevelés-oktatás szolgálá-tában fizikai és szellemi erejét, ambícióját, nagy munkabírást. Igen számos megbízatásában, hivata-lában ő nemcsak kitüntetést, hanem nagyobbodó munkakört, szaporodó fáradságos feladatokat nyert, melyeket bámulatos időfelhasználással, ritka tökéle-tességgel, mindenre megoszló figyelemmel, valódi pedagógushoz méltó pontossággal, lelki és testi nagy erőmegfeszítéssel, de kimerülés nélkül oldott meg. Egyazon időben képes volt a tanítónök, tanítók és tanárok tanácskozmányain a részletes tantervek feldolgozásában, tanítóegyesületi közgyűléseken el-nöki beszédek megtartásával, igazgatói és tanfel-ügyelői teendőiben, iskolai ünnepélyeken felolvasá-sokkal stb. a legnagyobb közvetlenséggel nemcsak résztvenni, hanem felejtethetetlen képzőhatást gyako-rolni a gyermekekre, tanítókra, hallgatókra, érdeklődőkre egyaránt. Ezek mellett a *Foglár György*-féle finevelőintézet 70 tanulóját a legbehatóbban nevelni, ennek az internátusnak és saját szőlőbirtokainak gazdasági ügyeit mintaszerűen vezetni is volt elég érkezése.

Katinszky Gyula hivatott pedagógus volt. Egész valójában arra termelt. Magatartása, megjelenése, modora, bánásmódja, gondolkodása, logikája, követ-kezetessége, egész szelleme, életrendje, cselekedetei, határozottsága, szabatos beszédje, írása, a gyermekek és ifjúság iránti vonzalma, óvatos ismerkedése, de a bizalmára érdemeseket lekötelező meleg szíve, az emberiség javáért lelkesedő kedélye, kiváló vallásos hite, mély hazafias érzelme mind-mind a pedagógia gondolatától voltak áthatva. Ő mindent pedagógiai érzékével fogott fel és legszívesebben mindent a pedagógiáért tett. Jellemének két nagy vonása emel-kedett ki: az emberszeretet és a tanítási vágy. Sze-rette és tanította az elemi iskolás gyermekeket, ifja-kat; szerette és tanította a leendő népnevelőket, tanítónőket, leendő édesanyákat, kis papokat; sze-rette a működésben levő tanítókat és tanította őket példamutató életével; szerette a kath. egyház

híveit s anyagi aldozatkészségével tanította őket hit-hűségre, egyházunk iránti ragaszkodásra; szerette a népet, felebarátait, ezeket is türelemre, megnyugvásra, önmegbékülésre tanítja adományival, anyagi segélyeivel: szeretete, tanítása a jövőben is áldásos marad a gazdag hagyományaihoz és nagy szelleméhez fűződő megemlékezések által.

Katinszky Gyula valóban ideális tanító volt. Az utólrhetetlen, legeszményibb tanítónak, *Krisztus Urunknak* tanítói erényeit megközelíteni törekvő nemes szenvedelme és a neveléstudományok körül felismert tapasztalatok, elméletek és gyakorlatok művészi egyesítése emelik őt a szerény tanítói hivatás tüneményes nagyságának színvonalára. Épen ezért a nevelés történetében maradandó helye van.

E pillanatban szobrász szeretnék lenni: *Katinszky Gyula* szobrát mintáznám, hogy amint Zürichnek megvan a maga Pestalozzi-Denkmalja, lenne meg Eger Pestalozziájának is a maga örök emléke... Azonban meg kell elégednem azzal, hogy az Országos Kath. Tanügyi Tanács kedves figyelmébe folytán a szerény megemlékezéssel egy virágszálal tegyek le az egri székesegyház sírboltjában a *Katinszky Gyula* nevet őrző sírfelirat elé, abban a reményben és hitben, hogy tanítótársaim és a jövő tanítónemzedék, kik örököltük *Katinszky Gyula* nagy szellemének még életében kiosztott kincseit, nemcsak megőrizzzük az ő emlékét, hanem ezt átadjuk az újabb és újabb tanítógenerációnak, az emlékehez fűződő tiszteletnek és hódolatnak gyarapításával...

Magyar kath. tanítóság, imával is aldozzunk *Katinszky Gyula* emlékének!

Az integrális katolicizmus.

A Szent-István-Társulat imént lezajlott közgyűlésének eseményeiből tengernyi energia, a katolicizmus mélyes szeretete és hatvan év kulturmunkájának képe bontakozik ki előttünk. Az ébredő új magyar katolikus irodalom képe. Vonásai-ból kiolvashatjuk a magyar katolicizmus életét, amint az utolsó évtizedekben lezajlott. A halvány, fénytelen tónusok a kezdeményezés, a küzdelem, a félreértés eloszlításának évei. Az eredményeket, a mindinkább biztos diadalt és kulturhatást a színdús föltök, az éles vonalak jelzik.

A második sexagenarium kezdőpontja nemcsak a Társaság, hanem a magyar egyház történetének is kimagasló mozzanata. A Társulat életében új feladatok, fokozottabb kulturművelés kiindulója, a magyar egyház életében egy már-már felbukkanó, szomszédainktól mindinkább átsapó veszedelem megtörése. Jobban mondvá parazsa lángra lobbanásának elfojtása. A magyar katolicizmus életútjának bölcs egyengetése, akcióink eredményeinek, munkánk megbecsülésének biztosítása fűződik ehhez a mozzanathoz; mindannyi mérhetetlen súlyú kérdés, jövőnk, egészséges fejlődésünk alapfeltételei.

Az előre biztosított eredmények, a néhol már mutatkozó ellentétek szeretetteljes elsimítása, a láthatáron feltűnő veszedelem lábrakapásának megakadályozása Magyarország legfőbb egyházfejedelmének, *Csernoch János* hercegprimásnak érdeme. Atyai jóindulatának, aggódó szeretetének és bölcsességének tanúbizonysága az a beszéd, amelyet a közgyűlésen elmondott s amelyben a többek közt gy szölt:

«Mikor most elérkezett az ideje annak, hogy a mi katolikus mozgalmainkat: a tudományos és irodalmi, társadalmi akcióinkat a kezdés nehézségei után biztos alapokra helyezzük, minden megrázkódtatás ellen megóvjuk és ami a fő, azok sikerét biztosítsuk, feltétlenül szükséges, hogy katolikus ügyeink irányítói és munkatársai olyanok legyenek, akik bebizonyították, hogy kegyelmes lelkükben kiapadhatatlan erőforrás van... Ezek a munka hevében tévedhetnek s az illetékes egyházi tekintélyek szerető figyelmeztetésére rászorulhatnak, de sohasem érdemlik meg testvéreik kiméretlen kritikáját és szándékaiknak félremagyarázását. Mindig van annyi erejük, hogy az egyháznak anyai intéseit megfogadják s ezekben az intésekben inkább munkájuk megbecsülését és igaz sikereiknek hő óhajátást fogják látni. Ám a testvéreknek marakodó akadémikodása könnyen lezorítja őket az aktivitás teréről s így megfosztja az egyházat sokszor a legértékesebb szellemek munkájától. Újabb időben fájó szívvel láttuk a külföldön a legtevékenyebb katolikusok ellen irányuló kritika pusztítását épen olyan oldalról, ahol magukat még katolikusabbnak, integrális katolikusoknak tartották. *Végtelenül sajnálnám, ha egyes szomorú jelekből azt kellene következtetnem, hogy az integralkatolikus kritika hazánkban is megkezdendé bénító, negatív működését.* Komolyan kell figyelmeztetnem hazánk katolikusait, hogy becsüljék meg amúgyis annyira kevés katolikus munkásainkat és álljunk melléjük őszinte, igaz lélekkel és lelkesedéssel. Ha vannak hibák vagy gyanús ki-kezdések: iparkodjunk a dolgot magunk között tisztázni és elintézni. *De ne kapaskodjunk egy-egy rosszul megválasztott szöveg vagy szerencsétlen kifejezésbe,* hanem nézzük a katolikus tevékenységnek igazi kritériumait: a munkások bensőséges katolikus életét, jószándékát és munkájuknak egészséges gyümölcseit. Nem azok az integrális katolikusok, akik a csendes háttérben felelősség nélkül, a kritika szuró fulánkjával lesik a küzdőket, hogy egy megfontolatlan mozdulatnál rögtön megebezzék őket, hanem azok a bátor küzdők és faradhatatlan munkások, akiket Krisztus szeretete űz a tevékenységre és a küzdelemre Krisztus ellenségei ellen. Nem katolikus, annál kevésbé integralkatolikus eljárás az összeesküvő iparkodás, bizonyos nére a főlénységnek, mások vakmerő megítélése és meggyanúsítása.»

Véssük szívünkbe ezeket a szavakat! Hatalmas védőgátjai a katolicizmus egységét megbontó kalandozásoknak, autoritativ értékű állásfoglalás a katolicizmus jelszavával utazgató rendbontók ellen.

Mi tehát az a veszedelem, amely ellen *Csernoch János* hercegprimás felemelte óvószavát? A felelet kemény: az úgynevezett *integrális katolikus mozgalmak*.

Ha jóindulattal akarjuk jellemezni ezeket a mozgalmakat, azt mondhatjuk, hogy olyan törekvések, amelyek a katolicizmus valláserkölcsei, kulturális és szociális feladatait jóhiszeműleg *tűzött burzgalommal* akarják megoldani és alapelveik követezők saját táborukban mindenkit megtámadnak, aki nem vallja *feltétlenül* elveiket.

Az integrális katolikus mozgalom főleg Németországban és Ausztriában terjed, de azért Francia- és Olaszországban, sőt még nálunk is találkoznak nyomaival. Németföldön az integrális álláspont a

katholikus mozgalom, irányítás, berlini katolikus és g... foglalkoztatás, valar... a me... az ut... nek, akció... Egyh... a ha... kozt... a Sz... teren... chen... köve... tagja... a Sz... A be... a m... A vi... magu... egyh... rágal... kever... az eg... gyüle... Az a... konf... adtal... értés...

Au... tagsb... ítélő... feltét... totta... Néps... munk... sítot... pápa... level... jezsu...

Fr... száll... elítél... üzeln...

Ser... orszá... vallá... szik... kell... szik... vesze... mert... folyt... dem... elé, legki... tők... erdő... kivá...

katholikus szervezkedés körül domborodik ki. Ismeretes, hogy a német munkásság szervezése két irányban folyik: az egyik az exclusiv irányú katolikus, a másik a keresztény irányú. Az előbbit *berlini* irányúnak, az utóbbit *münchen-glabdachi*-nak szokták nevezni. A különbség az köztük, hogy a berlini irány úgy véli, hogy a szervezetekbe csak katolikus munkások vehetők fel, akik a politikai és gazdasági kérdésekben orthodox álláspontot foglalnak el. A münchen-glabdachi irány szervezeteibe protestánsokat is felvesz a szervezkedés, a politika valamint a nemzetgazdaság kérdéseiben azonban a megfelelő állapotok szerint igazodik. Az előbbieket az utóbbiak szervezkedését nem tartják megfelelőnek, sőt egyenestől azt mondták, hogy az egész akció ellentétben áll a Szentszék és általában az Egyház felfogásával. A két irány közt évekig folyt a harc, mely a *szakszervezeti kérdés* címen foglalkoztatta a katolikus világot, míg végre 1912-ben a Szentszék a *Singulari Quadam* enciklikával rendet teremtett. Ez az enciklika nem vetette el a münchen-glabdachi irányt, mert ez a kor és a viszonyok követelménye, csupán a keresztény szervezetek tagjainak hitbuzgalmi nevelését kötötte ki. Jóllehet a Szentszék döntött, a harc nem csendesedett le. A berlini irányzat hívei mind hevesebben támadták a münchen-glabdachiakat és a Centrum-pártot. A vita és a harc annyira elfajult, hogy a túlzók, a magukat integrális katolikusoknak nevezők, neves egyházi személyeket, püspököket támadtak és rágalmaztak meg s ezzel szinte válságos helyzetbe keverték a német katolicizmust és megbénították az egységes munkát. Több hónapi hírlapi harc és gyűlés után végre lecsendesedett a harctér. Az alsórajnai egyházi tartomány püspökei közös konferenciára gyűltek össze, amelyen pásztorlevelet adtak ki ebben a kérdésben és nyugalomra, egyetértésre intették a katolikusokat.

Ausztriában az *Oesterreichs Katholisches Sonntagsblatt* az integrálisok fő organuma. Megtámad és ítélőszéke elé idéz mindenkit, aki nem ragaszkodik feltétlenül az orthodox állásponthoz. Meggyanúsította a jezsuitákat, a hercegérseket, a papságot, a Népszövetséget és az osztrák katolicizmus számos munkását. A papság nyíltan, több felirattal biztossította hűségéről a hercegérseket, *Merry del Val* pápai államtitkár pedig a hercegérsekhez intézett levelében dicsérte a Népszövetség munkáját, a jezsuiták pedig pert indítottak a rágalmozók ellen.

Franciaországban a jezsuiták lapja, az *Etudes* szállt síkra az integrálisok ellen. A jezsuiták élesen elítélték az integrál katolicizmus név alatt üzött üzemeket és a többek közt így írtak:

Senkit és semmit sem kímélnek már, aki és ami országunkban húsz év óta a vallást ellenségei ellen vallási, szociális és politikai téren megvédeni törekszik... Mindent meggyanúsítanak, mindennek el kell pusztulni. Másoknak helyet csinálni! Úgy látzik ez a jelszó!... Mi azt mondjuk, hogy ez veszedelmes taktika, mert minden mértéket túlhalad, mert a folytonos tisztogatás és exkommunikálás folytán csak megtizedelt hadsereget, árnyhadserget, demoralizált csapatokat állít a valódi ellenség sora elé, mert a gyanúsítottak névsorának bővítése, a legkiválóbb apologeták és a legmegbízhatóbb tanítók gyanúsítása nem az életet veszített fa, hanem az erdő legszebb tölgyének istentelen módon való kivágása... .

S ez a jellemzés ráillik az összes integrális katolikusokra. Néhol a buzgalom túlhevülése, másutt a kicsinyeskedés, a félreértés az indítók. Itt-ott azonban a rosszakarat, a felfelé való törtetés és az apró egyéni érdekhajszolás is mutatkozik. Noha Róma s az egyházfejedelemek már többszörösen elítélték ezeket a mozgalmakat, híveik még mindig pápábbak akarnak lenni a pápánál.

Adja Isten, hogy *Csernoch* János szavai termékeny talajba hulljanak. Hisszük, hogy értelme nem a pusztában elhangzott szó s reméljük, hogy bölcsesége megóvjá a magyar katolicizmust a belső harcoktól, a testvér elleni alattomos küzdelemtől.

Az integrális katolikus mozgalmak iránti érdeklődők figyelmét pedig legyen szabad az *Egyházi Közlönyre* felhívni, amelynek folyó évi 5., 6., 7., 8., 9. és 10. számaiban erről a kérdésről cikksorozat jelent meg.

A Kath. Tanügyi Tanács ülése.

A *Katolikus Tanügyi Tanács* a Szent-István-Társulat folyó hó 19-i közgyűlésével kapcsolatban tartotta ülést, melynek délelőtti része kegyeletes megemlékezések volt szentelve. Délután pedig a tárgysorozat többi pontjait intézték el.

A gyűlésen résztvettek: *Giesswein* Sándor dr. egyházi elnök, *Ember* Károly világi elnök, *Wohlmuth* Ernő titkár, *Fetser* Antal püspök, *Demkó* György kanonok az egri káptalan képviselőjében, *Igaz* Béla dr., *Kolossvály* Mihály, *Venzell* Ede dr., *Zálka* László dr., egyh. főtanfelügyelők, *Bilinszky* Lajos dr., *Klinda* Károly ig. az esztergomi tanítóképző képviselőjében, *Számord* Ignác, dr. *Zelliger* Vilmos, *Végh* Ferenc, *Gerely* József, *Kriston* Endre, *Győrffy* János, *Oberth* Agoston, *Szöke* Sándor, *Bertalan* Vince, *Úrbányi* C. József *Számborovszky* Rezső, *Kocsán* Károly, *Hermann* Antal dr. stb., stb.

Délelőtt *Giesswein* Sándor elnöki megnyitója után *Szöke* Sándor egri képezdei tanár tartott emlékbeszédet *Katinszky* Gyuláról, melyet lapunkban egész terjedelmében közlünk.

Az elnök indítványára elhatározták, hogy a beszédet egész terjedelmében úgy a Népnevelőben, mint külön füzetben is kiadják.

Majd *Végh* Ferenc pozsonyi képezdei igazgató tartott emlékbeszédet *Guzsvenitz Vilmosról*, melyet szintén egész terjedelmében közreadunk.

A gyűlés elhatározta, hogy ezt a beszédet is egész terjedelmében kinyomatják.

A délutáni folytatólagos ülésen *Ember* Károly az elnöki előterjesztések során mindenekelőtt *Dreiszigler* Ferencről emlékezett meg, akit betegsége akadályozott a megjelenésben. Indítványára *Dreiszigert* a gyűlésből táviratilag üdvözlötték. Ismertette ezután az elnöki előterjesztés a népiskolai tanfelügyelet, a polgári iskolai tanterv, a népiskolai énekkutatás, a pedagógiai irodalmi osztály felállítása, valamint a tanítóképezdei vizsgálati rend tárgyában a Tanügyi Tanács munkálatait. A gyűlés az előterjesztésekhez egyhangulag hozzájárult.

Alapos előadást tartott ezután *Számord* Ignác a katolikus óvodák munka- és játéktervéről. Sok tekintetben eredeti tervezete főképpen a magyarság szempontjait emeli ki. Az előadást a következőkben ismertetjük:

A benyújtott és alaposan ismertett munkák címe: *A római katolikus kisdévodaintézetek és menedékházak foglalkoztató-anyagának tervezete*. Igen gyakorlati ez a munka, a katolikus óvónőknek biztos útbaigazításul fog szolgálni az óvói foglalkozások alkalmazásánál. Eddig a katolikus óvónők nem rendelkeztek határozottan körvonalozott utasítással, nem is jártak el egyöntetűen; sok óvónő működését kapkodás, túlzás, félszesség jellemezte. Egyik óvodaintézetben egész katekizmust tanítottak, a Hísekegyet és az Urangyala imádságot is be

magoltatták, a másikban pedig még a Miatyánkot is sokallották. Voltak óvodák, amelyekben a Himnuszt és a Szózatot szavaltatták.

Ennek részben az is az oka, hogy a miniszteri Utasítás igen szűkmarkulag járt el a foglalkozásanyag meghatározásában, mindenki tetszése szerint magyarázta azt. A vallásos nevelés tekintetében sem lehetünk megelégedve az állami tervezettel, mert ez a vallásos érzelmelelőbresztésében — úgyszólván — a fohászszzerű imádságra szorítkozik. Már pedig a kiseddovás csak akkor felel meg céljának, ha azt a maga egészében vallásos szellem hatja át, hiszen a kiseddorkor a legalkalmasabb a végtelen szeretetű Isten jóságának átérzésére.

De a következetesség is megkívánta, hogy katolikus óvónőink kezébe egy olyan tervezet kerüljön, amelyben tüzetesen s fokozatosan fel van sorolva az egyes foglalkozások anyaga, hiszen az 1913. évi 49. törvénycikk 23. §-a alapján a nm. magyar püspöki kar által kiadott *Római katolikus kiseddovónők jegyzelmi szabályzata* végül röjja fel az óvónőknek, ha az egyházmegyei hatósága által előírt foglalkoztató-tervezetet nem követi. Ha tehát egyházhátóságilag elő van írva a foglalkoztató tervezet követése, akkor azt az óvónőknek kezébe is kell adni.

Scámord munkája két főrésze oszlik. Az elsöben a miniszteri utasítás nyomán felsorolja részletesen az óvói foglalkozásokat; ezek: 1. az áhitatrakeltés, ide tartozik a) az imádság, b) az Istenről való beszélgetés és c) a bibliai történet; 2. a beszéd- és értelemgyakorlatok, 3. a testgyakorlatok, 4. a játékok, 5. a munkaszzerű foglalkozások, 6. az ének, 7. a nem magyar anyanyelvű gyermekeknek a magyar nyelv ismeretébe való bevezetése.

Mindegyik foglalkozásról tüzetesen szól, megadja a módszeres útbaigazításokat, megszabja a határokat, amelyek között az óvónő mozoghat, midön azonban korlátokat állít fel, az óvónő egyéniségét nem nyügözi le.

Katolikus intézetek számára készíten tervezetét, természetes, hogy minden foglalkozást felhasznál a vallásos érzelmelelőbresztésére és erősítésére.

Igen praktikusán járt el, midön az egyes foglalkozások tárgyalása után felsorolja az odavágo műveket, amelyekből az óvónők az anyagot merithetik.

A második részben tájékoztatja a szerző az óvónöket az órarend készítésének módjáról, az óvóintézeti nyomtatványokból mintákat csatol s végül pontosan elsorolja azon eszközöket, amelyekkel az óvóintézetek okvetlenül felszerelendök.

Scámord munkáját megkönnyítette a sokévi tapasztalat, amelyet szerzett majdnem negyedszázados igazgatói működése alatt; előadásából észrevehettük hogy irányítója a katolikus kiseddovás magasztos ügyének előmozdítása volt s meg vagyunk gyözdöve, hogy e munka nagy lendületet fog adni a magyar katolikus kiseddovásnak.

A tervezetet a gyűlés helyesléssel fogadta és részletes megvitatására bizottságot küldött ki.

A *népiskolai énekkeltetés* ügyében kiküldött bizottság által előterjesztett javaslatot a Tanács az általános tantervrevizió keretébe utalja és a részleteket egy szakemberekből álló bizottságra bizta. A *népiskolai tanterv reviziójának elvégzésére* Ember Károly elnökle alatt *Dreiszigler* Ferenc, *Berauer* Ferenc, *Györffy* János, *Zelliger* V., *Bilinszky* Lajos, *Számborowszky* R., *Zsögön* Dénes, *Horváth* Ignác, *Klinda* Károly, *Rövö* Lajos, *Szabó* János és *Wohlmuth* Ernö tagokból álló bizottságot küldték ki. A *nem okleveles tanítók kántorképesítésének szabályzata* volt a napirend következő pontja. A püspöki kar kívánta, hogy nem okleveles tanítók is lehessenek kántorok a kellö zenei képzettség mellett. Példa erre a kézimunka-tanítónök képesítése. Az elnök indítványozza, hogy ezt a kérdést osszak ki a tanítóképzö szakosztály elnökségének. Ehhez a gyűlés hozzájárult. Ezután kitüztek a folyó évben tartandó országos bizottsági gyűlés programját, amelynek tételei részben az elméleti, részben a gyakorlati pedagógia köréböl vannak merítve. Különös fontosságot tulajdonította gyűlés annak a kérdésnek, hogy miként lehetne az új választójogi

törvényre való hivatkozással a tanulókat az elemi iskola VI. osztályának elvégzésére rábirni. Végül előterjesztés történt a Balaton-menti katolikus tanítói üdülöház ügyében. Néhány indítvány elfogadása után a gyűlés véget ért.

Az Országos Kath. Magyar Iskolaegyesület közgyűlése.

Katolikus tanügyi szervezeteink egyik legfontosabbika, mely rendszeren csak egészen csendben szokta végezni áldásos működését: az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület rendes közgyűlését tartotta a múlt héten.

Fontos és eléggé meg nem becsülhetö missiót tölt be ez az egyesületünk, mely jelszavául a nagy emlékezteti XIII. Leó pápának mondását vette: «Fiain, kövessetek el mindent, hogy a gyermekek katolikus iskolákat kapjanak. Az iskola a csatatér, melyen eldöl, hogy a társadalom megörzi-e keresztény jellegét, vagy se. Az iskolakérdés a kereszténységre nézve élet-halálkérdés».

Ezeknek a szavaknak a fontosságát ismerték fel az iskolaegyesület alapítói, mikor megalakították ezt a szervezetet, melynek célja tisztán kulturális; feladata a keresztény magyar népnevelés előmozdítása, iskolák alapítása és segítése, valamint a keresztény műveltség terjesztése a család és az iskola által.

Az egyesület tagja lehet minden tisztességes katolikus férfi vagy nő, ki évenként 1 korona tagsági díjat fizet. Pártoló tag 50, pártfogó tag 100, alapító tag 400 koronát fizet az egyesület pénztárába (VIII., Szentkirályi-utca 30.).

A közgyűlés is az egyesület eszméi propagálását szolgálta és tárgysorozatából külön ki kell emelni *Ember* Károlynak nagyhatású felolvasását, mely a *katolikus autonomia és az iskola kérdését* hozta szoros párhuzamba. *Giesswein* Sándor elnöki megnyitöja rövid összefoglalása volt az egyesület nagy feladatainak; *Török* Kovács Hermin pedig a jós és poetikus felolvasásában az iskola lelkét mutatta be. Jelentések egészítették ki a közgyűlés tárgysorozatát, melynek lefolyásáról a következőkben számolunk be:

Az Országos Katolikus Magyar iskolaegyesület f. hó 18-án délután öt órakor tartotta dr. *Giesswein* Sándor prelátnak, apátkanonok, orsz. képviselő elnökle mellett rendes közgyűlését. Ezt négy órakor a választmány ülése előzte meg. A közgyűlésen megjelentek többie közt:

Giesswein Sándor prelátnak, elnök, lovag *Ember* Károly ügyvezető igazgató, *Gerely* József főtítká, *Urbányi* C. József titká, *Jeney* István pénztáros, *Lovász* Dezsö, *Wohlmuth* Ernö számvizsgáló, *Mihályfi* Ákos egyetemi tanár, *Igaz* Béla kanonok, főtanfeliügyelö, *Sági* Imre kir. tanfeliügyelö, dr. *Zsembert* István, az Orsz. Kath. Szövetség alelnöke, dr. *Horváth* Gyula főgimn. tan., *Önody* Gusztáv, a pestvidéki tanítók egyesületének elnöke, *Ibrányi* Ferenc budapesti tanítókör elnök, *Hanisch* János, a Keresztény Tanítók Országos Egyesületének elnöke, *Panyi* Gyula, *Bély* Gizella, K. *Török* M. Miklós, *Bertalan* Vince, *Gróf* Mihály, *Cserny* József, *Cyprián* Alajos, a Szent-József-intézet igazgatója, *Morossi* István, *Moravitz* Lajos, *Held* Imre, *Anka* János, *Saly* Dezsö stb.

A közgyűlést dr. *Giesswein* Sándor ügyvezető elnök nyitotta meg. A mi törekvésünk — mondotta többie közt — hogy a keresztény elveket tegyük az iskola alapjául és a katolikus iskolát fenntartsuk. Minden világnézetnek az a főtörekvése, hogy meghódítsa az iskolát és a jövö generációt a saját irányukba állítsa. Nekünk nagy nemzeti feladatunk, hogy már most, mikor még nincsen közvetlen veszedelem, elkészüljünk a jövö harcra és erős védöfalakat építsünk a katolikus iskolának. Ma ugyan még a nem katolikus iskolában is figyelembe veszik a vallást, de ez nincsen intézményesen biztosítva. Ezért nem szabad elbizakodnunk, hanem gondoskodnunk kell a nemzeti kultúra keresztény jellegének megövásáról. Ez ö-zön özzön

bennünk zölve a

A na szavakk katolik dott kö

A k ügyveze likus isk ben eg

A tet mondor elő köve

A Ka munkáj megértv

Mult é alapszat fektethö

körünk kö Cse

modern adást. A szabály

Ákos el nagyért

iskoláin likus n

Népisko a közép

nom fel zási seg

hetjük bizottsá

választr gyűlés

Ezen k rektora

vallásr «Keresz

lati avá nyéről,

a tanü országi

a nagy is fokoz

szentje, közremü

orsz. ké *Lévay*

igazgató gosabbá

iskolák *Jöldön*»

totta a Jenö és

apostol *Wajdics*

egyesül mint a

rovác J nagygy

mányi üdülöh

gatónk gyűlésü

élvez s

rapódás

felelő f

meg is

300 K-

a jobb

segélyt

reket a

tiszaká

budape

dalom

bennünket munkánkban és ebben az értelemben üdvözölve a megjelenteket, a közgyűlést megnyitja.

A napirend előtt Ember Károly üdvözölte meleg szavakkal nevnapja alkalmából Giesswein Sándort, a katolikus tanügyi lelkes barátját, aki meghatva mondott köszönetet.

A közgyűlés következő pontja Ember Károly ügyvezető igazgató előadása volt «Teendők a katolikus iskola megvédésére» címmel, melyet vezetőkünkben egész terjedelmében közlünk.

A tetszéssel fogadott előadásért dr. *Giesswein* Sándor mondott köszönetet, majd *Urbányi* C. József terjesztette elő következő titkári jelentését:

A Katolikus Iskolaegyesület zajtalanul végzi intenzív munkáját a keresztény nevelés létjogáért, kevesek által megértve, de annál lelkesebb csapattal előre törtetve. Mult évi január 23-iki közgyűlésünkön elhatároztuk alapszabályaink módosítását, hogy szélesebb alapokra fektethessük munkásságunkat, különösen a tanítóknak körünkhöz való láncolása érdekében. Ezen közgyűlésünkön *Cserny* József szfv. tanító «Pedagogia és pedagógiai modernizmus» címen tartott neveléstudományi szakelőadást. Április 18-iki nagy választmányi ülés az alapszabálymódosításra albizottságot küldött dr. *Mihályfi* Akos elnökletével. Ezen ülésen dr. báró *Barkóczy* Sándor nagyértékű irányítással szolgált, mint védhetők meg iskoláinkat a pusztulás veszedelmétől. Szerinte a katolikus népoktatásügyet válságos veszedelem fenyegeti. Népiskoláinkat is csak úgy állíthatjuk talpra — mint a középiskoláknál is megtörtént s mint az élelmes autonóm felekezetek ki is használták — az államtól beruházási segílyt kérünk. Ezzel azután egy csapásra fellendíthetjük és versenyképessé tehetjük iskoláinkat. Öt albizottsági ülés után május 5-ikén elfogadta a nagy választmány az új alapszabálytervezetet, a 31-iki közgyűlés határozatára jóváhagyás végett továbbított. Ezen közgyűlésen dr. *Kiss* János, a tudományegyetem rektora éleslátással fejtegette a kath. iskolaegyesület vallás-erkölcsi és hazafias misszióját. *Ekamp* Nándor a «Keresztény Tanító» társzerkesztője pedig nagy gyakorlati avatottsággal tartott előadást a társadalom közönyéről, nevezetesen a katolikus társadalom közönyéről a tanügyi mozgalmakkal szemben. Az első magyarországi keresztény vértanú nevelő emlékét *Bóta* Ernő, a nagy iskolaapostol idézte fel. A Kath. Iskolaegyesület is fokozódó érdeklődés mellett ünneplő évről-évre védőszenntje, szent Gellért emlékét. Ez évi ünnepségünkön közreműködött *Kolossváry* Mihály főtanf., *Haller* István orsz. képviselő, *Blaskó* Mária temesvári kath. tanítónő, *Lévay* Gyula művész és lovag *Ember* Károly ügyv. igazgatónk. Szent Gellért napján évről-évre mind hangsúlyosabban kiáltotta Pest felé *Bóta* Ernő: «Keresztény iskolák nélkül legfőbb idegenek maradunk a magyar földön.» Egyben a kath. Iskolaegyesület felé is fordította a figyelmet. Hálánk csekély jeléül lovag *Almássy* Jenő és 25 választmányi társa javaslatára nagy iskolaapostolunkat tisztelteti taggá választottuk, úgyszintén *Wajdics* Gyula volt pécsi főtanfelügyelőt, ki az Iskolaegyesület első egyházmegyei csoportját szervezte, valamint a kiváló jubiláló katolikus pedagógusokat: *Petrovác* Józsefet és *Barabás* Györgyöt. A nov. 8-iki kath. nagygyűléssel kapcsolatos iskolaegyesületi nagy választmányi ülésen vetődött fel az az eszme, hogy a tanítók üdülőháza ügyét segítsük realizálni. Ügyvezető igazgatónk buzgóságából, mint örömmel értesültünk e gyűlésünkön, 46 tanítónak főiskolába járó gyermeke élvez szabadasztalt, így szociális intézményeink gyarapodásához örömmel nyújtottunk segédkezet s megfelelő fedezet mellett az üdülőháza 12.000 K kölcsönt meg is adtuk. Azonkívül az ürömi kath. iskolának 300 K-t, a lussányinak 200 K-t, az ószönyinek 300 K-t, a jobbágytelkinek 200 K-t, N. N. tanítónak 50 korona segílyt szavazott meg az igazgatóság. Kért iskolai szereket a következő kath. intézetek nyertek: a gálgubai, tiszakálmánfalvi, magyarszarvaskendi, rákosi és a budapesti kath. tanítónőképző gyakorlóiskolája. Nagy fájdalom érte egyesületünket a lefolyt évben, négy választ-

mányi tagunk: Mayer Béla püspök Guszvenitz Vilmos tanfelügyelő, Lafrankó Károly nyug. áll. főtisztviselő és órgrof Pallavicini Ede halálával. Emléküket kegyelettel őrizzük.

Munkásságunkra felette bénítóan hatott hogy nem volt irodahelyiségünk, szóval: hajléktalanok voltunk. Kérésünkre most a Szent-István-Társulat nagyméltóságú vezetősége volt szives a Katolikus Iskolaegyesület és Tanügyi Tanács részére egy irodát átengedni. Midőn ezért hálás elismerésünket nyilvánítjuk, hisszük, hogy új irodánkat nemcsak a szegény nádfedeles katolikus iskolák tanítói és a jó plébános urak keresik fel, hogy segítsünk, de mindjárt, iskolájukon, mert különben elpusztul, hanem a nagy katolikus társadalom, különösen a gazdagok keresik fel adományokkal irodánkat, hogy segíthessünk ott, hol legnagyobb a veszedelem. Ha a kath. társadalom az iskola fontosságának öntudatára fog ébredni, akkor nemcsak megvédelmezhetjük, fenntarthatjuk, haem fejleszthetjük is iskoláinkat.

A tetszéssel fogadott jelentés után *Jeney* István terjesztette elő jelentését, mely szerint a bevétel 12.372-58, kiadás 11.206-46 korona volt. A jelentést a közgyűlés tudomásul vette.

A közgyűlés utolsó pontja *Törökné Kovács* Hermin előadása volt. «Az iskola lelke» címmel novellaszerű keretben plasztikus erővel, meleg közvetlenséggel állította be azt az erőt, mely tanítványt és tanítót az iskolához fűz: az iskola lelkét. Megkapó, szívhez szóló előadást, melyet lapunkban közlünk, feszült figyelemmel kísérte a közönség, mely az előadás végén zajosan ünneplte a kiváló írónt, akinek *Giesswein* Sándor mondott köszönetet. Igaz Béla kanonok indítványára kimondták, hogy az előadást a «Népnevelő»-ben közzéteszik.

Végül *Ember* Károly indítványára elhatározták vidéki vendörgyűlések tartását és ezzel a sikerült közgyűlést véget ért.

SZEMLE.

A katolikus öntudat és áldozatkészség fényes tanujelét adták a francia katolikus tanítók. A kormány ugyanis mindent elkövet, hogy a katolikus tanítókat az elnéptelenedett vidéki állami laikus iskolákba csalja. Némely kiválóbb tanerőt nap-nap után a leghetetlenebb címeken a prefektus elé idézik, ahol az «ügy» tárgyalása közben a prefektus sokatmondólag sajnálkozik az illetőn, hogy rosszanyagi viszonyok közt tengeti életét az egyház szolgálatában és a papi uralom alatt. Bezzeg egészen más dolga van az állami tanítóknak! Van jó fizetés, kevés a munka (nincs tudniillik tanítvány, mert a józan apák nem küldik gyermekeiket a laikus iskolába) s ami a legfontosabb, függetlenek, önállóak, egyedül csak a szabadság, egyenlőség és testvériségség jegyében született köztársaság parancsol nekik.

Mint hogy ezek a csábítások tervszerűleg rendszeresen folynak, a katolikus tanítók a minap *Lyonban* tiltakozó gyűlést rendeztek. A gyűlésen elmondták a nevezetesebb eseteket és határozatilag kimondták, hogy tiltakoznak az ellen, hogy őket akárki is hivatásuknak, meggyőződésük sugalta teljesítésétől elcsábítsa. Súlyos sértésnek tekintik, ha valaki róluk még csak feltételezni is merészeli, hogy holmi anyagi érdekek miatt cserbenhagyják az anyaszentegyházat, még pedig akkor, amikor a katolikusokat lépten-nyomon üldözik. Büszkék a katolikus névre és mint a katholicizmus öntudatos gyermekei teljes erejükkel a laicizmus letörésén és a vallás-erkölcsi nevelés győzelmén munkálkodnak.

Népnevelői kongresszus. A lipcsei könyvipari kiállítás alkalmából nemzetközi népnevelőkongresszust is fognak tartani Lipcsében 1914 szeptember havá-

ban (4. Internationalen Kongress für Volkserziehung und Volksbildung). A kongresszus előreláthatólag az ifjúság nevelése és további művelése, valamint a könyv és a kino haszna és ártalma jegyében fog lefolyni.

Komoly intelem. A poseni iparoskamara hivatalos lapjában a következő sorok láttak napvilágot:

Az iparostanoncok figyelmébe! Breslauban történt, hogy egy iparostanonc illetlenül viselkedett a tanonciskola tanítójával szemben és nem engedelmeskedett neki. A tanító segítségére siető iskolaszolgát pedig tetteleg bántalmazta. A törvényszék a vad legénykét sértés, fenyegetés, a házibéke megbontása és testi sértés miatt két hónapi fogházra ítélte. A büntetés kitöltése után pedig átadják a patronázsznak.

A gyermekhalandóság Angliában. Miss E. Parker dr. hosszabb tanulmányban foglalkozik az angol gyermekhalandósággal. Az orvosnő részletesen tanulmányozta az 1—5 éves gyermekek halálózását és a következő eredményre jutott. Londonban tízezer újszülött gyermek közül 8702 éri el az első életét. A második életét 8254, az ötödiket 7970 tölti be. Anglia északi részének városaiban tízezer újszülött közül 7835, a vidéken 8691 éri el az ötödik életét. Az angol sziget középső részein már jobbák a viszonyok. A városokban az ötödik életét tízezer gyermek közül 8255 éri el, a vidéken pedig 8691. Délen ezek a számok így alakulnak: 8485, 8826. Walesben pedig 7979 és 8474. Északon általában veve nagyobb a halálozás, mint délen.

Gießwein Sándor és a külföld. Casartelli Lajos az angol Salford katolikus püspöke nemrég megjelent boji szövegében a világbéke gondolatát fejtegeti. Hivatkozik a Szentírásra és az egyházatyákra, akik a béke fenséges gondolatát vitték az életbe. Az egyház pedig mindenkor a legnagyobb rossznak minősítette a háborút.

Mi magyarok, jóleső érzéssel s nemes büszkeséggel tekintünk a salfordi püspök pásztorlevelére, mert a béke magyar apostolának, Gießwein Sándornak nagyságát s európai hírnevét ragyogtatja. Casartelli püspök ugyanis azt mondja, hogy pásztorlevele gondolatait egy minap megjelent könyvből merítette. Ez a könyv: *Der Friede Christi. Christentum und Friedensbewegung*. Wien, 1913. Szerzője: Gießwein Sándor. A munka magyarul a Szent-Írván-Társulat kiadásában jelent meg. Az angol püspök óhajtja, hogy ezt a könyvet mielőbb fordítsák le angol nyelvre.

A *Peacemaker* nevű békefolyóirat szintén a legnagyobb elismerés hangján szól Gießwein munkájáról s szintén az angol nyelvről való lefordítás szükségét hangoztatja. Ugy látszik, hogy Angliának kell bennünket figyelmeztetni nagyjaink kiválóságára!

A spanyol szerzetesek kulturális munkája. A szerzetesrendek és a kolostorok elleni küzdelem képezi mindenhol a liberálisok, szociáldemokraták és szabadkőművesek programjának gerincét. Jól csengő jelszavakkal igyekeznek bebizonyítani, hogy a szerzetek s ennél fogva az Egyház a kultúra esküdt ellensége, a középkori sötétség terjesztője, a babona és az elmaradottság melegágya. Így van ez nálunk, hasonlóképp történik Európa többi országaiban, főleg pedig *Spanyolországban*.

A szerzetesek, az Egyház kulturális munkáját szinte felesleges bizonyítani. Mindnyájan tudjuk, hogy a művelődés alapjait a kereszténység, elsősorban a római Egyház rakta le. Az Egyház ellenségei a bi-

zonyítás elől mindig a homályba sompolyognak s következetesen elhallgatnak mindent, ami és aki az Egyház kulturális törekvéseinek eredményeit bizonyítja.

Alkalmunk van a sokat gyalázott spanyol szerzetesek kulturális munkájáról elmondani egyet-mást. Forrásunk: a spanyol belügyminisztérium egyik osztályának (*Dirección General de Administración*) hivatalos jelentése, amely kizárólag a szerzetesek pedagógiai és betegápolói működésével foglalkozik.

A statisztika szerint Spanyolországban a szerzetesek 532 népiskolában és 125 kollegiumban ingyen tanítanak. Elemi oktatásban 90.560 gyermeket részesítenek. A *szalezianusok* intézeteiben 2577 növendék nevelődik. A munkások részére tartott *vasárnapi iskolákat* 7307 munkás és 6844 munkásnő látogatja. Sajnos, a statisztika csak a népoktatásról beszél, hallgat a felsőbb tanintézetekről, a középiskolákról és a nagyszámú nevelőintézetekről. A hivatalos kimutatás szerint a szerzetesek összesen 133.991 gyermeket részesítenek ingyenes elemi oktatásban.

1908-ban a spanyol kormány szabályozta a népiskolák számát s meghatározta, hogy egy-egy tartományban és városban hány iskolának kell lenni. Amikor a rendelet végrehajtására került a sor, kiderült, hogy a szükséges iskolák száma (34.236) majdnem tízezerrel kevesebb (24.861). Napfényre került azonban az is, hogy éppen a radikális és republikánus városok és tartományok voltak azok, ahol nem voltak kellő számban iskolák. Így Barcelonában 535, Valenciában 415, Sevillában 335, Murciában 509, Madridban 415 iskolával volt kevesebb, mint amennyinek lenni kellett volna. Ellenben azokban a városokban és tartományokban, ahol a katolikusok voltak uralmon (Alova, Teruel, Burgos, Sorja), jóval több iskola volt a meghatározott számmal. Így fest az egyház sokat hangoztatott kulturális zónya!

Megemlítjük még, hogy Spanyolország 606 kórházában és 51 menedékházában szerzetesek ápolják a beteget. Az Egyház kulturális tevékenysége ezekkel a számokkal még nincs kimerítve. A lelkipásztorok terén a szerzetesek ezrei működnek. A spanyol gyarmatokban pedig a misszionáriusok a művelődés úttörői.

A gyengeelméjű gyermekek gondozása. Az amerikai Egyesült Államok köztudomás szerint igen nagy súlyt helyeznek a tervszerű nevelésre. Iskoláik tökéletességét és kiválóságát nem lehet egy napon említeni az európaiakkal. Igen tanulságos például, hogy a testi vagy lelki fogyatékosokban szenvedő gyermekeket mindenhol elkülönítik az ép növendékektől. Vannak például iskolák, ahová csak szánta gyermekek járnak. Külön intézetek szolgálnak a torzszülöttek nevelésére stb. A gyengeelméjű gyermekek nevelésére eddig mintegy 600 város létesített külön iskolát, ahol szakemberek nevelik ezeket a szerencsétleneket. *Newyorkban* magában 3500 ilyen gyermeket gondoznak.

A német népkönyvtárak. A *Gesellschaft für Verbreitung von Volksbildung* a minap hatalmas kötetben számolt be működéséről. A könyvek terjesztése körül hatalmas munkát végzett ez a társaság az elmúlt években. A legutóbbi 5 év alatt 43.275 népkönyvtárt létesített a német birodalom területén, közel egy millió kötet könyvvel. Érdekes a *vándorkönyvtár* intézménye. A községeknek lelkiismeretes-

séggel
cskéll
n-asar
talanu

Ab
mégis
Term
haner
nitót
anyag
túlter

A f
a por
állapo
van, a
söt k
kerül
három
pedag
ország
iskola
okból
a posta
iskola
Vajjo

Az
adta
statis
Engla
kékk
csak
1912.

nyilva
britan
létesít
hatós
a tan
a tan

A leg
közse
segély
seket
iskola
száma
gélyez
oszló
214, n
gyerm
(4283
kat (1
fogya
74 isk
5562

ket á
háztar
tanév
a főz
sajátí
a tej
A ker
fiuk
43.52

útján
semm
igaz
hogy

Hol
lapok

séggel összeválogatott könyvtárakat ad kölcsön csekély használati díjért. Ha a község lakói szorgalmasan használják a könyvtárt, négy év múlva díjtanul a község tulajdonába megy át.

Abnormális állapotok. Ritkán fordul elő, de azért mégis megesik, hogy a német tanítók panaszkodnak. Természetesen nem a javadalmazás csekélységéről, hanem a munka mennyiségéről. Mert a német tanítót megbecsüli felettes hatósága, gondoskodik anyagi helyzetéről s általában nincs is munkával túlterhelve.

A fenti címmel egy német pedagógus elírja, hogy a porosz népoktatás körül abnormális, túrhetetlen állapotok vannak. Az egész országban 378 tanító van, akik egyenként 110—120 gyermeket tanítanak, sőt közülök hét 150 gyermeket oktat. A poseni kerületben 9 olyan tanító működik, akik egyenként három osztályt tanítanak. Még jobban elkeseríti pedagógusunkat, hogy tudomása szerint Poroszországban 383 — se több, se kevesebb — egészséges iskolaköteles gyermek van, akik abból az egyszerű okból nem járnak iskolába, mert — nincs. Viszont a poseni kerületben két, a hannoveriben három olyan iskola van, amelynek nincs egy szál növendéke sem. Vajjon mikor fogunk mi ilyenképp panaszkodhatni?

Az angol népiskolák. A *Board of Education* most adta ki Anglia és Wales 1911—12. évi neveléstudományi statisztikáját. (*Statistics of Public Education in England and Wales, 1911—12.*) A statisztika mindig kétkötésben jelenik meg s ezért pedagógiai körökben csak mint «Kék könyv»-et (*Blue-Book*) emlegetik. 1912. július 31-én Angliában és Walesben 21.357 nyilvános népiskola volt 6909.764 tanulóval. Nagybritanniában a törvény nem korlátozza iskolák létesítését. Egy új iskola alapításához semmiféle hatósági engedélyre szükség nincs és a hatóság sem a tanszemélyzet választására, sem a tantervre, sem a tankönyvekre semmiféle befolyást nem gyakorol. A legtöbb iskolát alapító (község vagy nagányosok) községyi vagy állami segélyre szorulnak. Az állami segély ellenértékéért a segélyező bizonyos kikötéseket állapít meg s felügyelete alá helyezheti az illető iskolát. A jelzett tanévben a segélyezett iskolák száma 20.833 volt, 6.844.990 tanulóval. A nem segélyezett felekezeti jellegű iskolák a következőképp oszlottak meg: anglikán: 10.877, wesleyanus: 214, római katolikus: 1082, izraelita: 12. A vak gyermekeket (2373) 39 iskolában, a süket-némákat (4283) 50 iskolában nevelték. Gyengeelméjű tanulókat (12.786) 174 nappali otthonban gondoztak. Testi fogyatékosokban szenvedő gyermekek érdekében 74 iskola dolgozott. A gondozott gyermekek száma 5562 volt. Hat otthonban 530 epileptikus gyermeket ápoltak. Az iskolákban gondot fordítottak a háztartási ismeretek terjesztésére is. Az említett tanévben 313.026 leány és 273 fiú gyakorolta magát a főzésben. A mosás tudományát 130.602 leány sajátította el. A háztartás ügyeiben 32.782 leány, a tejgazdálkodásban 190 szerzett ismereteket. A kertészet iránt csak 1956 leány érdeklődött, a fiúk ellenben nagy számmal vannak képviselve: 43.523. Az iskolákban a tanítói állásokat választás útján töltik be. Ezért a tanerők bizonyos százaléka semmiféle képesítéssel nem rendelkezik, csak *tud.* igaz hogy alaposan. A jelentés azonban telemlíti, hogy a képesített tanerők száma emelkedik.

Holdkórosság és hülyeség. Az angol pedagógiai lapok arról panaszkodnak, hogy a *holdkóros* gyer-

mekek száma még mindig igen nagy. A statisztika azt bizonyítja, hogy ez a nyavalya majdnem kizárólag a szegényebb néposztály körében szedi áldozatait. A legutolsó kimutatás szerint Angliában és Walesben 661.504 holdkóros gyermeket találtak. Számuk az előző kimutatáshoz viszonyítva 9614-el csökkent. A hülye gyermekek száma folyvást növekszik Angliában és Walesben. 1872-től 1913-ig számuk 49.986-ról 123.844-re emelkedett. A növekedés 148%.

Pedagógiai kiállítás. Az idei lipcei nemzetközi könyvpiari kiállításon a pedagógia is szerepelni fog. A Schule und Buchgewerbe szakosztályon ki fogják állítani a pedagógiai sajtó termékeit: szaklapokat, folyóiratokat, hetilapokat. Külön feltüntetik az olyan lapszámokat, melyek nevesebb pedagógusok írásait, beszédeit tartalmazzák. Ezért a kiállításnak historiai jelentősége van, már csak azért is, mert be fogja mutatni a pedagógiai sajtó fejlődését. Minthogy a kiállítás nemzetközi, a vezetőség nagy gondot helyez arra, hogy a nemzetek teljes számban s lehetőleg tökéletesen legyenek képviselve. Kivánatos, hogy a magyar pedagógiai sajtó is kitégyen magáért. A kiállításra szánt anyag *Max Döring*, Leipzig, Uhlandstrasse 29. címre küldendő, aki bővebb felvilágosítással szívesen szolgál a hozzáférőknek.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A népiskolai oktatás elmélete és gyakorlata. *Dreisziger* Ferencet, az országosan ismert pedagógiai író, azzal bizta meg a Szent-István-Társulat, hogy a modern pedagógiai igényeknek és az új tanterveknek megfelelő népiskolai vezérkönyvsorozatot állítson össze. Ezzel a Társulat folyton fokozódó, enemű igényeknek óhajtott eleget tenni. Másrészt azt akarta, hogy az egységes pedagógiai szellem mellett a katolikus irányzat jusson a népiskolai gyakorlatban diadalra és hogy a tanítóság és a helyi hatóságok végre kalauzt nyerjenek abban, hogy a püspökkari tantervek és egyébnemű utasítások az iskolákban meg is valósulhassanak.

Ezen cél szem előtt tartásánál első sorban a katolikus tanító és tanítónőképző intézetek lebegtek a Társulat szemei előtt. Az új tanterv alapján úgy is mélyebben és részletesebben kell a szaktanárok által is az egyes tantárgyak módszerébe, főleg gyakorlatába behatolni. Itt van tehát a legkedvezőbb alkalom arra, hogy az előbb kifejtett célok a szaktanárok és a pedagógia tanára által, az intézet egységes szellemű keretében megvalósuljanak. Ez pedig egy egységes vezérkönyvsorozat nélkül alig lehetséges.

«A népiskolai oktatás elmélete és gyakorlata» című vezérkönyvsorozatból most két kötet jelent meg. Az egyik *Róvó* Lajosnak, az ismert kath. pedagógusnak *Jódrázkotatási vezérkönyve*; a másik *Ravasz* Istvánnak, a kassai rk. tanítóképzőintézet hosszabb időn keresztül való kézimunka-tanárának *a fiúk kézimukájáról* szóló gyakorlati útmutatója. Mindakettő most jelent meg és a komoly kritika melegen fogadta. A másik két könyv szintén e célt szolgálja. Ezek közül egyik *Dreiszigernek* második kiadást ért *Beszéd- és Értelemgyakorlati Vezérkönyve*, a másik pedig *Dreiszigernek* és *Potztának* közösen írt munkája az osztatlan népiskoláról. Ezen munkák részletesebb ismertetése alább következik. Magukat a célokat, melyeket előzően kifejtettünk, nem kell külön aján-

lanunk. A sz. r. zok nevei is garanciát adnak. Az egész vállalatra nézve pedig, hisszük, a szerkesztő neve szintén elég garancia. Mindezek alapján tehát hiszük, hogy az egész vállalatot az arra hivatottak pártolni fogják. Ezt annál inkább is reméljük, mert a füzetek aránylag nagyon olcsók. A nagyobbak, illetőleg a több osztályra szólók két koronaért, a kisebbek pedig egy koronaért számíthatnak. És mert az ifjúság e vezérkönyvsorozattal fölfegyverkezve, a gyakorlati életben kezdettől fogva egységesebb, célra vezetőbb és eredményesebb munkát vezethet.

Róvó Lajos könyve, *A népiskolai földrajztanítás módszere*, a tanítóknak van ugyan írva, de elsősorban a tanítói pályára készülőknek szól. Értékes munka, amely elméleti és gyakorlati részből áll. A könyv egyik bírálójának a szavai következnek ezután: "Elméleti fejtegetéseinek anyaga — mondja a bíráló — és elrendezése logikus, fokozatos, egymásból folyó és rendszeres. Fejtegetései világosak, rendszeresek. A kérdést mindig gyökerében fogja meg és úgy mutatja az olvasó elé, hogy az, ha kezdő, e fejtegetések alapján teljesen tájékozódik, ha pedig már gyakorlati ember, megerősödik, új szempontokat kap és motívumokat nyer az elmélet megbeszülésére és az e könyvben lefektetett elvek megvalósítására. Már csak azért is, mert Róvót követni lehet. Egységes alapon áll. A lehetőség határait soha fölül nem haladja. Iskolai gyakorlatának okulásait lépten-nyomon alkalmazza. Sőt azt lehet mondani, hogy magasabb elvi fejtegetései mind az elméleti rész gyakorlati szempontjainak megvilágításáért vannak, amely gyakorlati rész Róvó előadásában a magasabb elvi szempontoknak megértésére vezet, amellett, hogy a tanítót nagyon sok praktikus tanáccsal látja el.

Osszefoglalásul ki kell jelentenem, hogy Róvó elméleti fejtegetései az igényeket kielégítik. A gyakorlati tanító elvi magaslattól nyer általa, úgy azonban, hogy a gyakorlati szempontok talaját lábái alól soha el nem veszi és a tanítójelölt pedig kellő útmutatás mellett tájékozódástól nyer a kérdésben és kellő elvi magaslatra jut, hogy a gyakorlati szempontok értékes elsajátítására képesülhet.

A mű gyakorlati része két fejezetre oszlik. Az első fejezetben két részletes tanterv van: egyik a falusi (osztatlan), a másik az osztott iskolák számára. A második gyakorlati leckéket tartalmaz.

Ezek a tantervek arra jók, hogy a könyv használója, az anyag ismeretével, községének és környékének tanulmányozása után és az elméleti részből merített elvi szempontok figyelembe tartásával a földrajzi anyagot a maga iskolájának egyéniségéhez mérni s így a saját iskolájának különös, részletes, egyéni tantervét a pedagógia kívánalma szerint elkészíteni képes legyen. Ha tudniillik ilyen támogatásra szüksége van.

E tantervek azonban többet is adnak a tanmenetnél. Minden óra anyagához, ha szükséges, oda vannak jegyezve a tanításnál nélkülözhetetlen taneszközök. E mellett, ahol az anyag természete kívánja, föl van tüntetve az összekapcsolási anyag vagyis az az előbb tanult földrajzi vagy más tantárgy keretében előfordult rokonismeret, amellyel az új megtanulása értékeesebbé válik, megtartása maradandóbb lesz, az egész ismeret pedig egységességre emelkedik és belékapcsolódik a többi tantárgy komplexumába is.

Ezen módszeres bejegyzések a tanítónak metodikai útmutatást adnak az egész anyag földolgo-

zásának áttekintésére, de nem úgy, hogy a tanító a vezérkönyv járszalagán önállóságot elveszítse. Elég útmutatást adnak azonban arra, hogy a tanító kellő odaadás mellett önállóan vezethesse iskolája földrajzi munkáját és szuverén ura legyen iskolája földrajzi tanításának.

A mintaleckék mind típusok. Aki ezeket a leckéket jól áttanulmányozza, képesítve van a földrajzi anyag bármely tételének módszeres tanítására.

Ravaszi István vezérkönyvének a címe: *Gyakorlati útmutató az elemi iskolai fiúkézimunka tanításához*.

Ez a munka tisztán gyakorlati útmutató. S mint egyik bírálója mondja, annyira praktikus, fokozatos, világos és annyi kitünő ábrával van felszerelve, hogy vezérlete mellett az olyan tanító is, aki soha életében nem látott kézimunkaoktatást, a gyermekek tanítása közben maga is megtanulja a kézimunkát.

A könyv felöleli az egész kézimunkaoktatási anyagot. A szerző teljes erejével arra törekszik, hogy a svédslöjddöt magyar slöjddé alakítsa. Az eddig megjelent csekély számú ilyen mű könyvtől eltérően teljesen rendszeresen s fokról-fokra haladva adja az elvégzendő anyagot. Nem tévesztette szem elől, hogy a tanító szerény viszonyok között élő magyar gyermekekkel, hiányos felszerelésű tanteremben kénytelen tanítani, ép ezért elvet minden drága felszerelést s tisztán a minden háznál főlalálható olló, kés, balta, fűrő, ráspoly, kalapács s harapófógo használatával ügyesíti tanítványai kezét. A könyv végén hat osztályra szóló s hetekre felosztott lecke-tervet ad s így ezzel a messzemenő körültekintéssel a tanító munkáját fölöttéb megkönnyíti és értékesé teszi.

Mindezeknél fogva nemcsak a gyakorlatban működő tanítóknak ajánlható, e könyv hanem a tanítóképzőknek is, hogy vele a kézimunkát az ifjak megszeressék és — a sors bármilyen viszonyok közé sodorja is őket — a kézimunkaoktatás céljának lényegét megvalósítani is képesek legyenek.

Dreiszigler Ferenc vezérkönyve *Lakóhelyi ismeretek* (beszéd- és értelemgyakorlatok) címen II. kiadásban forog már második évtizede közkézen. Szelleme és rendszere következtében szintén e vezérkönyvsorozat egyik példányául veendő.

Elméleti és gyakorlati, modern vezérkönyv. Elmélete a legújabb vívmányokkal ismerteti meg a tanítót e téren. Gyakorlata a népiskola I. és II. osztályának e veszendőbe indult tantárgyát menti meg és van hivatva fölvirágoztatni. Elmélete mindent megmagyaráz úgy, hogy aki átérti, egy magasabb pedagógiai szférába jut. Gyakorlata pedig minden lépésre utat mutat, minden óra teendőit logikusan, röviden, világosan megmondja. És úgy van szerkesztve, hogy a városi és falusi iskola egyformán használhatja. Az osztott és az osztatlan iskola tanítója külön tantervet kap. És mindaz, ami e tárgy helyes tanítását kiegészíti, megvan e könyvben: ének, rajz, kézimunka, játék. Nemcsak a gyakorlati tanítók, de a tanítóképzőintézetek is haszonnal alkalmazhatják. Ára 2 korona.

Dreiszigler Ferenc és Potzta Ferenc: *Az osztatlan népiskola* című műve nélkül ez a vezérkönyvsorozat hiányos lenne. Tekintettel az osztatlan népiskola teendőinek sokaságára, bonyolultságára és nehézségeire, a tanítóképzőintézeti oktatásnak, ha e nagy kérdést megoldani akarja növendékeivel, ezt a könyvet mellőzni nem lehet. Sőt szükséges, hogy

mindé
hogy
legyer

Két
sziger
az osz
irodal
hivato
tatlan
föl gy
tatlan
Rámu
Kézé
tenniv
az olv
módo
szinte
A má
közli
tanter
de an
tárgy
fontos
osztat
vagy
sége
tanme
vanna
tanító
lözhet
Tanít
tehet
ismer

Jelenté

Az
megok
válasz
tát me
járt, k
sítsük
tény s
ma, ar
ságo
ideálja
bizony
áttérh
tetésér

A pa
illetm
olvasm
kategó
s ezek
dolgoz
szerzői
akikne
nálmi.
kal ren
kák b
kedni.

Az e
a bírál
igazgat
Tarcza
döntöt

A né
a «A m
akinek
problém
munka

minden növendék kezében is legyen ez a könyv, hogy a tanár magyarázatának fonala birtokába legyen.

Két ember munkája, de egységes teljesen. Dreisziger is, Potzta is közvetlen gyakorlatból ismerik az osztatlan iskolát. Dreisziger az osztatlan iskola irodalmának hazánkban szinte egyetlen, régi s hivatott művelője. Utmutató című könyve az osztatlan iskola szívképző és reális anyagát dolgozza föl gyakorlati leckékben. Ez a munkája az osztatlan népiskola szervezetébe vezeti az olvasót. Rámutat az osztatlan iskola különleges életére. Kezébe adja az ezen iskolafajták egyik legfontosabb tennivalójának, a csendes foglalkozásoknak a kulcsát az olvasónak. Föltünteteti az összes taneszközöket és módokat, melyekkel az osztatlan iskola tanítója szinte emberfeletti munkáját könnyen elvégezheti. A második rész Potzta Ferenc részletes tantervét közli az osztatlan iskola összes tantárgyairól. Ez a tanterv alapján Dreisziger Utmutatóján nyugszik, de annál több tárgyra terjed ki, mert a művészeti tárgyakat is részletezi és a számtant is. És ami fontos: kipróbált tanterv, a kalocsai tanítóképző osztatlan gyakorlóiskolájának a terve. S aki átnézi, vagy átéli, látni fogja, hogy több ez egy közönséges tantervnel, mert az eszközök, az egyes leckék tanmenete, sőt több részben tanulságai is benne vannak. Osztatlan iskolák tanítói, a két-, háromtanítás iskolák és ezek igazgatói, felügyelői nélkülözhetetlen vezért nyerne e praktikus munkában. Tanítóképzők III. osztályában elsőrangú szolgálatot tehet az osztatlan iskolák teljes és alapos megismertetésére. Ára 2 korona.

Jelentés a Szent-István-Társulat népies olvasmányokra kitűzött 1913. évi pályázatáról.

Az 1912-ben kitűzött első pályázat eredménye tette megokolttá, hogy a Szent-István-Társulat igazgatóválasztmányja a népies olvasmányokra kitűzött pályázatot megismételje. A siker, amellyel második pályázatunk járt, kivánatosá teszi, hogy pályázatunkat rendszersítsük legalább is addig, amíg ezekeredménye a keresztény szellemű irodalom gyarapodását jelenti. Hogy erre ma, amikor a nem keresztény szellemű irodalom valóságos hadjáratot visel a keresztény erkölcs és nemzeti ideáljaink ellen, ugyancsak szükségünk van, ennek bizonyítása bizonyára fölösleges. Ép azért rövidesen áttérhetünk tavalyi pályázatunk eredményének ismeretetésére.

A pályázatot most is a Társulat pártoló tagjai könyvilletményeinek sorozatában kiadásra szánt történelmi olvasmányra és népies elbeszélésre tűztük ki. Az előbbi kategóriából 9, az utóbbiból 30 pályamunkát kaptunk s ezek sorában alig néhány volt a teljesen értéktelen dolgozat. Természetes, hogy különösen az elbeszélések szerzőinek sorában sok volt a kiforratlan talentum, akiknek művét amúgy nyersében nem lehetne fölhasználni. Ezekkel a tehetséges, de még ki nem forr írőkkel remélhetőleg még találkozni fogunk, ha ezúttal munkáik beható taglalására nincs is módunkban kiterjeszkedni.

Az elolvasott pályamunkák beható megvitatása után a bírálóbizottság, amelynek tagjai Társulatunk vezérigazgatóján, Erdősi Károlyon kívül Prónai Antal és Tarczai György voltak, egyhangulag a következőképen döntöttek:

A népies elbeszélésre kitűzött pályadíjat. 500 koronát, a «A nádi farkas» című munka szerzőjének ítélte meg, akinek jeligeje ez: «Még sok és kényes megoldatlan problémánk van». A zamatos magyarsággal megírt munka irányelbeszélés a leánykereskedés ellen; tenden-

ciája azonban egészen fölolvad írójának izzó képzeletében és meséjének művészi előadásmódjában. Tárgya igen kényes s arról szól, mint lesz két balatonvidéki halászleány egy leánykereskedő áldozata. Irónk jóízűsére azonban semmi sem vet élénkebb fényt, mint az, hogy kényes tárgyával kitűnően birkózott meg s anélkül, hogy ennek leginkább hajmeresztő részleteivel is bárkit megbotránkoztatna. Nincs munkánk, amely népünket a leánykereskedelem veszélyeire hathatósan oly figyelmeztetné, mint ez az elbeszélés, amely minden ízében sikerült s igazán vérbeli író alkotása, akitől népies irodalmunk még sokat remélhet.

A többi 29 elbeszélés sorából a «Lelkek váltása» (Jelige: Elégtétel.) és a «Veronka» című (Jelige: Ego sum.) válik ki. Az előbbi gyorsan gördülő eleven történet, fordulatos mesével, jól jellemzett alakokkal; nemes keresztényi felfogással s ügyesen kidomborított tanulságokkal megírva. Az utóbbi kissé nehezen indul, a IV. fejezettől kezd azonban mesésövésével annál ügyesebb, kedvesebb és poetikusabb. Irodalmi értéke tekintetében a «Veronka» a «Lelkek váltása»-val egy szinten áll, de nem a nép számára való olvasmány, mint ez. Ép azért a Lelkek váltása című munkát 100 koronával jutalmazzuk s azonfelül kiadásra is ajánljuk, a Veronka c. elbeszélést pedig irodalmi értékénél fogva csupán 100 korona jutalommal tüntetjük ki.

A még rendelkezésünkre maradt 300 koronát a történelmi olvasmányok sorából a «Munkáctól Rodostóig» című pályamunkának íteltük, amelynek jeligeje: «Si Deus...» Szerzőnk nagy gonddal, kedves hangon, ügyesen és áttekinthetően írta meg II. Rákóczi Ferenc életét s munkáját (különösen ha Márki Sándor Rákóczi életrajzának néhány újabb eredményével kiegészíti), kiadásra is ajánljuk.

Dicséretet érdemelnek s az első kivételével közlés végett keresztény szellemű lapjainknak a következő pályamunkákat ajánljuk:

Az elbeszélések sorából:

1. «Írások a faluból.» (Jelige: A népnek a népert.) Ügyesen megírt apró elbeszélések sorozata, amely azonban közben egyik lapunkban már megjelent.

2. «Az életből az életnek.» (Jelige: Embernél a munka.) Nem elbeszélés, de jóízű beszélgetések korszerű kérdésekről, példákkal és apró történetekkel fűszerezve. Díjat is érdemelt volna, de nem felel meg a pályázati föltételeknek s így nem jutalmazható.

3. «A csodák idejéből» (Jelige: A csodák minden időben stb.) Történelmi elbeszélés a XIII. századból. Ügyesen megírt história, itt-ott néhány kiküszöbölendő anakronizmussal.

4. «Névtelenek regéje.» (Jelige: A Dráva mentén.) Erős, de még nem egészen kiforrt talentum munkája. Regényes korrajz Zsigmond király idejéből, amely átdolgozva a modern keretének elhagyása esetén ütné meg csak a közölhetőség mértékét.

5. «A munka felé.» (Jelige: Zelus et labor.) Gyakorlott író ügyes, de kissé elhamarkodott műve.

6. «A tűz.» (Jelige: Szegény ember dolgát...) Jól gördülő népies betyártörténet, de át dolgozásra szorul.

7. «A fekete nász.» (Jelige: Ne bánts a magyart.) Talentumos, de még nem elég gyakorlott író műve.

A történelmi olvasmányok közül dicséretet érdemelnek:

1. «A nagy harc.» (Jelige: Leborulok a nemzet nagysága előtt.) Az 1848—49-i szabadságharc avatott stratiégiai leírása s mint ilyen szinte hézagpótló. A tárgyilagosságra törekvő szigorú kritikát azonban, amellyel az eredményeket kíséri, a kegyelet az 48-as idők iránt ma még alig bírnia elviselni.

2. «Hunyadi János életéről és hősi tetteiről.» (Jelige: Ki áll amott a szirttetőn.) Gondosan, szorgalommal megírt, de kissé száraz munka.

3. «József nádor élete és kora.» (Jelige: Aki fát ültet stb.) Figyelemre méltó tudással készült, de szintén szárazon van megírva.

4. A mohácsi vész és kora. (Jelige: Cum Christo fortis.) Figyelemre méltó írói készséggel, de fogyatékos oekonomiával megírt komoly tanulmány.

A többi történelmi pályamunka felületes, hevenyészett dolgozat, amely a legszerényebb igényeknek sem felel meg: 1. H. Rákóczi Ferenc. (Jelige: A szépség mulandó.) 2. H. Rákóczi Ferenc. (Jelige: Recrudescunt.) 3. Az utolsó Árpádok. (Jelige: Hősök és szentek.) 4. Magyarország küzdelmes helyzete. (Jelige: Hazafias lélek erőssége stb.)

Az elbeszélések sorában viszont meg nem egy van, amelyben ugyancsak figyelemre méltó, de meg ki nem forrt talantum jelentkezik. Ezeket buzdításul, de csak pró foro interno szintén megdicsérik:

1. A mazas csupor története. (Jelige: A lelki talányok stb.) 2. A tanyás kisasszony. (Jel.: Ember tervez.) 3. Vértesi Mihály. (Jelige: A multon épült stb.) 4. Bűnhődés és jutalom. (Jelige: Nepbarát.) 5. Igaz szívek. (Jel.: Ecce Homo.) 6. Aki mindent veszít. — A kórhely áldozata. (Jelige: Hazaszeretet nélkül.) 7. Salve Regina. Irta: X. Y. Naiv, de talantumra vall. 8. Parasztgóg. (Jelige: A népért a népnek.) 9. Az egyetlen. (Jelige: Egyke.) 10. Tiszteljed apádat és anyádat. (Jelige: ugyanaz.)

Figyelemre semmi tekintetben nem méltók a következő című elbeszélések: 1. Vadvirág. 2. Balog András története. 3. Stranzberger testvérek. 4. Szomorú mátkaság. 5. Gondviselés. 6. A kijátszott kényszer. 7. Történet a Balaton partjáról. 10. A betyár boszuja. 9. Szent Antal liloma. 10. A szeretet és szerelem tragédiája.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

K. L. A kérvényt azért csak adják be a sorozóbizottság elnökeinek. Ő majd az eljárást megadja. A kérvény értelmében a IV. éves tanítójelölt már folyamodhat a kedvezményért. — **Tanító leánya.** Az áll. és közs.

óvónők szabadságolásának viszonyait a miniszteri rendelet szabályozza. A kath. óvónő szabadságolásáról a Rendtartási szabályzat intézkedik. A szükséges szabadságidőt kérelmezze az iskolaszék útján az illetékes hatóságtól. — **K. J.** Az 1913: XVI. t.-c.-ben megállapított személyi pótleket megkapják azok az érdemes tanítók, kiknek 1893. év előtt már 5, 10 vagy 15 évi befejezett szolgálattal bíró kartársak részesülnek elsőbbségben. — **Sz. E.** Forduljon a művészeti főiskola igazgatóságához Budapest, VI., Andrassy-út. A rajz-tanárképzőbe folyamodhat tanítói oklevéllel vagy eretségi bizonyítvánnyal. A tanfolyam négy év. — **B. H.** Külön kántori oklevél nélkül is folyamodhat kántortanítói állásra. Az azonban lehetséges, hogy a választásnál egyenlő képesítés mellett előnyt biztosítsanak, kinek külön kántori oklevele is van. — **P. J.** Azt tanácsoltuk, hogy arra a kérdésre kerjen választ az illetékes egyházi hatóságtól. Ha a canonica visitatio-ról felvett jegyzőkönyv szövegét ismernők, akkor az igen vagy nem választ mi is megadhatnók, e nélkül erre nem válaszolhatunk. — **R. L.** Az iskolaszék elnöke hivatalból kérje a lap ingyen küldését az iskola számára a Szent-István-Társulat nagymélt. elnökségétől. — **D. G.** A kert élvezőjét illetik, de azokat önkényesen ki nem pusztíthatja. — **B. K.** A kért dolgok inkább adminisztratív ügyek. 1. A jegyzőkönyvet a kimondott határozatokról a jegyző írja meg. 2. A kész jegyzőkönyvet az elnök és a két hitelesítő együttesen hitelesítik. Az elnök a hitelesített jegyzőkönyvet az irattárban őrzi. Ezentúl csak jegyzőkönyvi kivonatokat adhat ki a jegyző aláírásával. — Hogy a jegyző mikor írja meg a jegyzőkönyvet, ez már csakugyan olyan kérdés, hogy erre még csak a szokás sem alkotott szabályt. Mindenestre a legközelebbi gyűlésig az utolsó határidő; de a gyűlés után egy héten belül el szokták készíteni. Sürgős esetekben azonnal megszerkeszthető. 4. Csak postabélyegben mellékelhető a 2 korona.

Iskolai ünnepélyek.

Szerkesztette:
GYÓRFFYJ.
igazg.-tanító.

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent ezen gyűjteményes munka részletes programot ad a népiskolákban köteles és szokásos mindennemű iskolai ünnepségre. A 330 lapra terjedő munka

ára kötve 2 korona

Külön füzetekben is megjelentek az egyes ünnepélyekre egybegyűjtött alkalmi költemények és beszédek. Mint időszerűt ajánljuk a tisztelt tanító urak és iskolafenntartók szives figyelmébe a következőket:

1. Az 1848-iki főrv. emlékezete (ápr. 11.)

III. füzet; ára 20 fillér.

2. Vallásos ünnepek (husvétii versek.)

VII. füzet; ára 24 fillér.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. szám.)

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata köte-
lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szá-
vának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közölhetők, melyek-
nek díja előre lefizetett.

**A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk.
Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.**

Esztergomi érseki megye.

Pozsonyvezekény (filiális) róm. kath. államsegélyes kán-
tortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: tanítói
670 44 kor., (részletezve: 6 kat. hold 876 ööl szántó, 300
ööl rét, rözse megváltás, tanítói fizetés) Kántori: 234-88
kor. Összes 905-32 kor. A kérvények *ápr. 5-ig Holéczy Ignác*
espereshez címzendők Tallósra, (Pozsony m.) 449 2—2
Nahási róm. kántortanítói állásra a 7-ik számban
hirdetett pályázat *április 6-ig* meghosszabbítatik.

471 1—1

Egri érseki megye.

A **hatvani** (Heves m.) róm. kath. kántortanítói állásra
pályázat hirdettetik. A kellőleg okmányolt kérvények
ápr. 15-ig küldendők be az egyházközségi elnök címére
aki az állás minden körülményeiről válaszbélyeg ellenében
kimerítő tájékoztatást nyújt az érdeklődőknek. A megen-
gedett személyes bemutatkozás és előleges próba leg-
alább egy héttel előbb írásban az elnöknel bejelentendő.
A választás f. é. ápr. 20-án történik. *Odray Coelestin*
prépost és e.p.-plebános, hitközségi elnök. 409 3—3

A **mezőcsáti** (Borsod vm.) róm. kath. kántortanítói
állomásra pályázatot hirdet az iskolaszék. Van 6 kat.
hold szántó és kaszáló, 1 hold lucernás, hitközségtől
államsegéllyel törvényes fizetés, 4 szobás, előszobás úri
lakás szükséges mellékhelyiségekkel. Kötelességei: díjle-
vél szerint. Lemondott 8 szolgálati éves kántortanítói
évi jövedelme 2500 koronára értékeli. Bővebb felvilágo-
sítással válaszbélyeg ellenében alulírott szolgál. Katonai
kötelezettségüknek eleget tett pályázók szabályszerűen
fölszerelt kérvényeiket *ápr. hó 10-ig* küldjék be. Vasút-
állomás helyben. Állás azonnal elfoglalandó az ápr. 15-én
tartandó választás után. *Anvander Andor* lelkész.

468 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A **majláthi** (Bars m.) róm. kath. osztatlan elemi is-
kolához tanító vagy tanítónő kerestetik. Járandósága:
lakás két szoba, konyha, kamra, 110 öölnyi zöldséges-
kert, szántó, rét, legelő értéke 200 kor. bérbeadva. 20 köb-
méter tűzifa helyre szállítva 80 kor. Munkaváltság 160
kor. Kézpénz a község pénztárából 248 kor. Államse-
gély kezdőjavadalmazásnál 362 kor. Egyházi segély 150
kor. Összesen 1200 kor. Tót nyelv ismerete szükséges.
A folyamodványok *14 nap alatt* benyújtandók. Az állás
rögtön elfoglalandó. *Iskolaszék.*

463 1—1

Győri püspök megye.

A **szarvközi** (Sopron m.) iskolaszék helyettes tanítói
állásra pályázatot hirdet *április 3-ig* törvényszabta fize-
téssel és a községtől butorozott szoba fűtéssel. Az állás
húsvét után elfoglalandó. *Az iskolaszék.*

473 1—1

Kalocsai érseki megye.

Az **ujfutaki** róm. kath. iskolaszék az ujonann szer-
vezett ötödik tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma:
szabad lakás az iskolaépületben kerttel, a községtől évi
200 kor. kézpénz és 8 m. kemény tűzifa 70 kor. érték-
ben, mely községi hozzájárulás a törvény által biztosí-
tott összegig államsegéllyel egészítették ki. Kötelessége:

a tanítói lakásban lakni, az iskolaszék által kijelölt osz-
tályt vezetni, az ismétlőiskolába a többi tanítókkal fel-
váltva külön díjazás nélkül tanítani, a kántort komoly
akadályoztatása esetén ingyen helyettesíteni és az ujvi-
déli-palánkai róm. kath. tanítóegyesületbe belépni. Az
orgonálásban és a német nyelvben való jártasság megki-
vántatik. A kérvények az ujfutaki róm. kath. iskolaszék-
hez címezve nagyságos *Kirschbaum Lajos* tb. kanonok,
esperes úrhoz Titel-re küldendők *ápr. hó 5-éig* az állás
pedig azonnal elfoglalandó.

445 2—2

Kassai egyházmegye.

A **vehéci** (Zemplén m.) róm. kath. kántortanítói ál-
lásra pályázat hirdettetik. Javadalma: három szoba,
konyha, kamra, kert és gazdasági épületek. Tanítói fi-
zetés: tandíjkárpótlás 360 kor., fizeteskiegészítés állam-
segély 618 kor. 5 hold 803 ööl szántóföld kat. jöve-
delme 17-82 kor. Kántori: 10 köből rozs és 10 köből
zab értéke 130 kor., stóla jövedelem átlag 50 kor. 5 ööl
tűzifa értéke 24-18 kor. A tanító a tűzifát saját költsé-
gén vágat, fuvaroztat és erdőkezelési költség harmadré-
szét visel. Kötelessége az alsó vagy a felső osztályt és
ismétlősöket a második tanítónóval felváltva vezetni.
Tannyelv magyar tót. Kérvények *ápr. 4-ig* a vehézi
plébániára küldendők. Vasuti állomás Varannó, honnan
Vehécre 3 kilométer.

458 1—1

A **tarcsadobón** (Sáros m.) kántortanítói állomásra pá-
lyázat hirdettetik. Javadalma: községtől 502-65 korona,
alapítványok után 33-75 kor., 9 1/2 köből rozs, 12 hold
föld, 36 féligás és kézi napszám minden gyerek után
1-40 fillér fára, 4 marhára legelő, új melléképületekkel
szép lakás. Stóla minimum 120 kor., államsegély 600
kor. Esetleges marhalevél kezelésből körülbelül 120 kor.
Pályázók *április 4-én* a választás napján személyesen
jelentkezzenek. Az állás azonnal elfoglalandó. *Balás*
Tivadár, plébános.

470 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **szolopnai** (Trencsén m.) róm. kath. kántortanítói
állásra pályázat hirdettetik. Jövedelem: községtől 620
kor., a többi államsegély. Tót nyelv ismerete szükséges.
Folyamodványok *ápr. hó 1-ig* az iskolaszék elnökségé-
hez beterjesztendők.

456 1—1

A **kisbiccsei** (Trencsén m.) róm. kath. elemi nép-
iskolánál az eddigi alkalmazott tanítónő lemondása
folytán megüresedett állásra pályázatot hirdetek. Java-
dalmazása: törvényileg megállapított fizetés államsegély-
vel kiegészítve, két szoba, konyha, kertilletmény, két
ööl tűzifa. Pályázati határidő *ápr. 8-ig* bezárólag. Állás
azonnal elfoglalandó. *Dr. Teszelszky* esperes. 464 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **beremendi** (Baranya m.) plébániába kebelezett
Torjanci fiókközség kántortanítói állásra pályázat hirdet-
tetik. Évi jövedelme: 1. 1058 kor. negyedévi előleges
részletekben, 2. ismétlő oktatásért 42 kor., 3. kántori
szolgálat fejében 142 kor., 4. stóla körülbelül 10 kor.,
5. fuvarátalány 20 kor., 6. fajárandóság 120 korona,
7. tisztességes lakás (3 szoba, konyha, éléskamra, pince,
istálló, pajta) és házikert. Összes jövedelme tehát 1392
kor., ebből 1240 tisztán tanítói, 152 kántori. A temp-

lomi ének sokácul végzendő, amiértis e nyelv tudása feltétlenül megkívántatik. Kötelessége továbbá a pécseyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületbe tagul belépni. A választás *ápr. 14-én d. e.* tartatik. Kérvények alulírott iskolaszéki elnökhöz intézendők. *Schultz Károly k. é.* 455 1—1
esp.-plébános.

Rozsnyói püspöki megye.

A kecsői (Gömör m.) róm. kath. filiális kántortanító állásra pályázat hirdetteték *ápr. 13-ig.* Választás április 14. Javadalma: 944 kor. államsegély, 15 hl. gabona, 390 hl. búza, 20 m. tűzifa, beszállítva s felvágva, kamatok fejében 18 kor. 1010 ööl szántóföld, 3370 ööl kaszálló, lélekpénz 18 kor. Stóla. Teljesen új lakás. Személyes megjelenés előnyös. Kérvények a csoltói róm. kath. plébániahivatal címére küldendők. 465 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Szigetbecse i (Pest m.) községi iskolánál lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázat hirdetteték. Javadalma lakáson kívül község pénztárából 240 kor. gabonaváltás 180 kor. ismétlőiskoláért 30 kor. 25 kat. hold 1251 ööl szántóföld haszonélvezete jelenlegi haszonbér 920 kor. adót tanító fizeti, 8 köbméter puha hasábia, stóla 70 kor., körül. Iskola két tanerős. Kötelessége osztályának vezetésén kívül az összes kántori teendők végzése, melynek nyelve német és magyar. Határidő *ápr. 4.* Utiköltség nem fizettetik. Felszerelt kérvények *Fürész József* iskolaszéki elnökhöz Ráckeve intézendők. 457 1—1

Szepesi püspöki megye.

Árva-Hrustini róm. kath. k.-tanítói állomásra *május 1-re* pályázat hirdetteték. *Iskolaszék.* 460 1—3
A chlebnicei (Árva vm.) róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett II. tanítói állásra *ápr. 16-ig* pályázat hirdetteték. Tótul kell tudni. *Iskolaszék.* 462 1—1
A kislomnici (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állásra *ápr. 19-re* pályázat hirdetteték. Törvényes fizetés. A német nyelv ismerete kívánatos. Tanítónők is pályázhatnak. *Iskolaszéki elnök.* 461 1—1
Kisfrankvágása községben (Szepes m.) megüresedett róm. kath. tanítói állásra *április 15-ére* pályázat hirdetteték. Törvényes járandóságok. Tót nyelv tudása szükséges. *Iskolaszék.* Nagyfrankvágása u. p. Szentmindszent. 469 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A lenti-i (Zala vm.) róm. kath. kántortanítói állásra *ápr. hó 15-ig* pályázat hirdetteték. Javadalma: lakás, kert, helyi járandóságokból (föld, rét, legeltetési jog, tűzifa, karcz buza, rozs, lélekpénz, temetési stóla stb.) tanítói 214 kor., kántori 407 kor. készpénz érték és megfelelő államsegély. Pályázhatnak erkölcsi kifogás alá nem eső, róm. kath. okleveles, kántori képesítéssel és jártassággal bíró, avagy ennek hiányában kellő zenei készütséget igazoló, orvosilag is igazolt ép, egészséges szervezetű, katonai kötelezettségnek eleget tett eddigi meg nem szakadt alkalmaztatásukat igazoló, esküt tett honos tanítók. A kántortanító köteleit a díjlevél szabja meg. A kérvények az iskolaszék elnöke címére küldendők. Elkészt, kellőleg fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek. *Iskolaszék.* 474 1—2

Váci egyházmegye.

Egy jó hangú nőilen segédet keresek. Évi fizetése: 1100 kor., lakás, fűtés, világítás és reggeli. Állás azonnal elfoglalandó. *Medgyessy Géza,* kántor. 444 2—2

Kántorságban tökéletesen jártas segédtanítót keresek helyettesül. Fizetése havi 40 kor. ágynemű mosás, világitáson kívül ellátás. 2 új tanítói állás szervezve van a kántortanítóság elválasztatik rövid idő alatt önállósíthatja magát. *Tatárszentgyörgy* (Budapesthez közel.) *Csász Pál* kántortanító. 454 1—1

Jóhangú róm. kath. segédkántort keresek. Fizetése az önállóan fungálóknak évi 400 kor. és ellátás. Kezddők is pályázhatnak. *Khírer József* Szentés. 466 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A gyulakeszi (Zala m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetteték. Fizetése új lakáson kívül amelyben 2 szoba, konyha, kamra és pince foglaltatik, 2 m hold szántóföld, 1 1/2 m. hold rét 400 ööl házikert és legeltetési jog 130 koronával értékelve a díjlevélben. 120 pár után 1/2 p. mérő rozs, 5 ööl II-oszt. tűzifa, 10 q széna és szolgálmányok összértékben 450 kor. — Községi pénztárból 200 kor. Bor-kolekta, tandíjváltás, lélekpénz, stolaris jövedelem és kegyüri-alap kamat, összesen 174 kor. Továbbá az 1913. évi XVI. t.-c. rendelkezése szerint 255 kor államsegély. Kötelességei díjlevél szerint. Kérvények plébániahivatal Gyulakeszi (Zala m.) címzve *ápr. 1-ig* küldendők, mert a választás *ápr. 2-án d. e. 10 órakor* lesz. Személyes megjelenés szükséges. Utiköltség nem díjazatik. Az állás azonnal elfoglalandó. 450 2—2

A nemeshetési róm. kath. iskolánál megüresedett kántortanítói állásra pályázat hirdetteték. Javadalma: törvényes lakás és fizetés. Személyes megjelenés szükséges, de utköltség nem adatik. Választás *ápr. 5-én d. u.* Pályázatok a bucsuszentlászlói plébánia hivatalhoz küldendők. *Iskolaszék.* 459 1—1

A böhöneyei (Somogy m.) róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetteték. Fizetés törvényes. Kötelesség díjlevélben. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő és választás *április 13.* *Iskolaszék.* 472 1—1

A bodrogai róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: törvényes fizetés államsegéllyel, új lakás és kert. Kántori teendő néhány temetés és letenyetartás az iskolában. Helyet legjobb megtekinteni, vasutállomás *Osztopán.* Tanítónők is pályázhatnak. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő *április 10.* Kérvények plébániahivatalnak Hetes (Somogy megye) címzendők. 467 1—1

Legjobb iskolai daloskönyv a

Kis muzsikus

Szerkeszté:

JOSVAY GÁBOR.

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyzve. Jóváhagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

I-II. füzet ára 80—80 fillér.
100 dal kotta nélkül 40 fillér.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál (BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egysége

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté JÓSVAY GÁBOR.

Tartalmazza 500 legszebb egyházi énekünket hangjegyzve s az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egri főegyházmegyei hat. jóváhagyásával.

Ára erős és díszes vászonkötésben 2 korona.

Stephanum nyomda r. t. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a.

M

Megjele
fizetési
4 koron
Szerkesz
utca 28
Kézi

Felhi

Az C
márciu
tétélek
hazai k
megjeg
alapján
ság f. é

1. A
mazása

2. A

3. A
díjtorv

4. A
nyugdi

5. A

oktatás

6. M

minden

7. A

miában

nisztra

8. A

9. M

ben a k

10. A

oktatás

A T

letek é

vonatk

május

Ország

irodáj

beküld

Bud